

PREDSTEČAJNA NAGODBA - ISKUSTVA VELIKOG VJEROVNIKA HEP d.d. - O.D.S. d.o.o

Barbarić, Ivona

Master's thesis / Specijalistički diplomski stručni

2016

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Faculty of economics Split / Sveučilište u Splitu, Ekonomski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:124:690480>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-04-17**

Repository / Repozitorij:

[REFST - Repository of Economics faculty in Split](#)

UNIVERSITY OF SPLIT

DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJI

**SVEUČILIŠTE U SPLITU
EKONOMSKI FAKULTET**

ZAVRŠNI RAD

**PREDSTEČAJNA NAGODBA – ISKUSTVA
VELIKOG VJEROVNIKA HEP d.d. – O.D.S. d.o.o**

Mentor:

prof. dr. sc. Dejan Kružić

Studentica:

Ivona Barbarić

Split, kolovoz, 2016.

SADRŽAJ

1.	UVOD.....	4
1.1.	Definiranje predmeta istraživanja.....	4
1.2.	Svrha i ciljevi istraživanja.....	6
1.3.	Struktura rada.....	7
2.	POJAM PREDSTEČAJNE NAGODBE.....	8
2.1.	Odrednice postupka predstečajne nagodbe.....	8
2.2.	Svrha predstečajne nagodbe.....	9
2.3.	Nadležna tijela i dužnik u postupku predstečajne nagodbe.....	10
2.4.	Načela predstečajne nagodbe.....	11
2.5.	Ustavnoopravno vrednovanje položaja manjinskih vjerovnika.....	13
3.	REZULTATI U PRIMJENI PREDSTEČAJNE NAGODBE U REPUBLICI HRVATSKOJ.....	15
3.1.	Pregled zbirnih podataka iz sustava predstečajnih nagodbi za razdoblje od 1.10.2012. do 23.9.2016. godine.....	18
3.2.	Rezultati primjene predstečajne nagodbe po djelatnostima do 23.9.2016.....	22
3.3.	Svjetska praksa.....	25
4.	ISKUSTVA HRVATSKE ELEKTROPRIVREDE d.d. – OPERATORA DISTRIBUCIJSKOG SUSTAVA d.o.o. U PRIMJENI PREDSTEČAJNE NAGODBE.....	27
4.1.	Profil tvrtke.....	27
4.2.	Odgovornosti unutar poduzeća u provođenju postupka predstečajne nagodbe.....	31
4.3.	Učinci na rezultat poslovanja, obuhvat postupaka i dodatna sredstva osiguranja tražbine.....	32
4.4.	Sklapanje ugovora nakon pokretanja predstečajne nagodbe.....	33
4.4.1.	Pojašnjenje pojmova.....	33

4.5.	Kupac podnio prijedlog za pokretanje postupka predstečajne nagodbe.....	35
4.5.1.	Postoji dospjelo potraživanje HEP ODS-a prema kupcu.....	35
4.5.2.	Postoji dospjelo potraživanje HEP ODS-a prema kupcu bez opskrbljivača.....	36
4.5.3.	Prije pokretanja postupka predstečajne nagodbe donesene privremene mjere.....	37
4.6.	Donošenje rješenja o pokretanju postupka predstečajne nagodbe.....	38
4.7.	Podaci za prijavu tražbine.....	39
4.8.	Ispitni postupak kod prvog ročišta za prijavu tražbina.....	40
4.9.	Ročište za glasovanje o Planu financijskog restrukturiranja dužnika.....	41
4.10.	Postupak od prihvatanja Plana financijskog restrukturiranja dužnika.....	42
4.11.	Pravne posljedice nakon otvaranja predstečajnog postupka.....	43
4.12.	Procjena prihvatljivosti plana financijskog restrukturiranja dužnika – limiti i zadužene osobe.....	44
4.13.	Računovodstveni učinci predstečajne nagodbe.....	53
5.	ZAKLJUČAK.....	55
	SAŽETAK.....	59
	SUMMARY.....	60
	LITERATURA.....	61

1. UVOD

1.1. Definiranje predmeta istraživanja

Predmet istraživanja ovog rada je analiza zakona koji je bio predmet mnogih stručnih, političkih i javnih kontroverzi, između ostaloga, zakona koji je izazvao i seriju inicijativa za preispitivanje njegove ustavnosti - Zakona o financijskom poslovanju i predstečajnoj nagodbi¹.

Globalna gospodarska kretanja, a osobito pojava snažnih ekonomskih i financijskih kriza, potakle su niz država na preispitivanje pravnih postupaka kojima se nastoji odgovoriti na izazove prezaduženosti, nelikvidnosti i poteškoća u poslovanju gospodarskih subjekata. Uz reforme stečajnog postupka, česti su pokušaji uvođenja procedura koje bi trebale brže i fleksibilnije reagirati na insolventnost trgovačkih društava, omogućujući da se, prije no što su se stekli uvjeti za pokretanje stečajnog postupka, djeluje preventivno i omogućiti, tamo gdje je to moguće, reorganizaciju poslovanja i prevladavanje krize uz sanaciju dužnika umjesto njegova eliminiranja.

Zbog prevelike nelikvidnosti i insolventnosti cijelog gospodarskog sustava, velikog broja blokiranih poduzeća, kao i velikog broja radnih mjesta koja su izravno povezana s poduzećima u poteškoćama, dana 1. listopada 2012. godine stupio je na snagu Zakon o financijskom poslovanju i predstečajnoj nagodbi, a dana 21. prosinca 2012.g. Uredba o izmjenama i dopunama Zakona o financijskom poslovanju i predstečajnoj nagodbi. Danom stupanja na snagu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o financijskom poslovanju i predstečajnoj nagodbi koji je stupio na snagu 30. lipnja 2013.g. prestala je važiti Uredba o izmjenama i dopunama Zakona o financijskom poslovanju i predstečajnoj nagodbi. Dok je dana 7. rujna 2013.g. stupila je na snagu Uredba o izmjenama i dopunama Zakona o financijskom poslovanju i predstečajnoj nagodbi.

Zatim, 1. rujna 2015.g. stupio je na snagu Stečajni zakon te su njegovim stupanjem na snagu prestale važiti odredbe Zakona o financijskom poslovanju i predstečajnoj nagodbi koje se odnose na postupak predstečajne nagodbe. Stečajnim zakonom također je propisano da će se

¹ Narodne Novine 108/12, 144/12, 81/13, 112/13, 71/15, 78/15.

postupci predstečajne nagodbe koji su pokrenuti na temelju Zakona o financijskom poslovanju i predstečajnoj nagodbi dovršiti prema odredbama toga Zakona.

Navedeno znači da će svi postupci u kojima je prijedlog za otvaranje postupka predstečajne nagodbe podnesen zaključno s danom 31. kolovoza 2015.g. biti dovršeni po odredbama Zakona o financijskom poslovanju i predstečajnoj.

U radu su prikazana iskustva nacionalne elektroenergetske tvrtke, Hrvatske elektroprivrede d.d. i njenog povezanog društva Operatora distribucijskog sustava d.o.o. (u daljnjem tekstu HEP ODS) kao vjerovnika, i kupaca električne energije ili korisnika svih usluga HEP ODS-a, kao dužnika. Prikazano je provođenje postupka predstečajne nagodbe, zadaci i odgovornosti radnika HEP ODS-a sukladno organizacijskom ustroju kao i ostalih interesnih skupina postupka.

Financijska kriza koja je uzela maha u 2007. i 2008. godini ostavila je znatan trag i u hrvatskom gospodarstvu: u razdoblju od svega četiri godine broj poslovnih subjekata koji nisu u stanju ispunjavati svoje novčane obaveze narastao je za 29 %, dok su nepodmirene obveze za plaćanje krajem svibnja 2014. godine iznosile 32,5 milijardi kuna.² Ne uspiju li poslovni subjekti kod kojih su nastupile financijske teškoće ukloniti razlog(e) nelikvidnosti, pokretanje stečajnog postupka postat će gotovo neizbježno. Međutim, ni financijske poteškoće ni pokretanje samog stečajnog postupka ne mora u svakom slučaju nužno značiti i likvidaciju stečajnog dužnika, već može biti i poticaj za njegovu sanaciju.

Kako bi se iznašlo rješenje za prezadužene tvrtke, zakonom se pokušala uvesti disciplina u financijsko poslovanje poduzetnika i rokove plaćanja obveza te posljedično smanjenje nelikvidnosti, koja danas predstavlja jedan od najvećih problema hrvatskog gospodarstva. Nadalje, primjenom zakona očekuje se sustavno smanjenje zaduženosti hrvatskih pravnih subjekata s obzirom na činjenicu da je trenutna razina duga previsoka i onemogućava gospodarski razvoj.

Promatrano po djelatnostima, na zaduženost cjelokupnoga gospodarstva Republike Hrvatske najviše utječu blokirani poslovni subjekti iz područja trgovine na veliko i na malo, na koje se

² Hrvatska gospodarska komora, Hrvatsko gospodarstvo 2012. godine, Zagreb, 2013., str. 98.

na dan 31. srpnja 2016. g. odnosilo 5 milijardi kuna ili 26,2% ukupnoga iznosa dospjelih neizvršenih osnova za plaćanje. Po visini duga slijede poslovni subjekti iz područja građevinarstva sa 3,9 milijardi kuna duga i udjelom od 20,4%. Prerađivačka je industrija na trećem mjestu, sa 2,2 milijarde kuna neizvršenih osnova i udjelom od 11,6%, a slijede djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane sa 1,5 milijardi kuna i udjelom u ukupnom iznosu blokade od 8%.³

Malo je zakona koji su uzburkali pravničke krugove kao što je to učinio Zakon o financijskom poslovanju i predstečajnoj nagodbi. O tom zakonu gotovo svi imaju stajalište, i ne ustručavaju se javno ga iznositi, što je kod nas rijetkost. Posljedica toga je izražena polarizacija. Struka se ujediniла kao kritičari zakonskih rješenja, dok je politika prešla granice pristojnosti u njihovoj (tj. vlastitoj!) obrani.⁴

1.2. Svrha i ciljevi istraživanja

Temeljni cilj je prikazati da predstečajna nagodba omogućava poslovnom subjektu restrukturiranje duga na drugačiji način, kako bi s vremenom problem nelikvidnosti i insolventnosti bio umanjen. Riješavanje problema pojedinačnog subjekta ima izravan utjecaj i na rješavanje problema nelikvidnosti u cjelokupnom gospodarstvu.

Također, jedan od ciljeva je i prikaz iskustva, procjena učinaka i odgovornosti vjerovnika Hrvatske elektroprivrede d.d. – Operatora distribucijskog sustava d.o.o. u provođenju postupka predstečajne nagodbe.

Cilj rada je ustanoviti je li od objave i stupanja na snagu Zakon o financijskom poslovanju i predstečajnoj nagodbi uspio ostvariti osnovni cilj radi kojeg je usvojen, a to je smanjenje nelikvidnosti među subjektima koje djeluju na tržištu radi ostvarivanja dobiti.

³ Pregled neizvršenih osnova za plaćanje poslovnih subjekata promatrano po županijama i djelatnostima – stanje na dan 31.7.2016., Obveze za javnost, Fina, 9. rujna, Zagreb, 2016. Raspoloživo na <http://www.fina.hr/Default.aspx?art=12191>. Pristupljeno 29.09.2016.

⁴ Abramović, A., Upravnosudski aspekti primjene Zakona o financijskom poslovanju i predstečajnoj nagodbi, Zbornik pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci, 2014., Vol. 35, No. 1, p. 311-322.

Naime, u radu će biti analizirana i neka globalna financijska izvješća te financijski rezultati sklopljenih predstečajnih nagodbi, kao i višegodišnja naplata potraživanja predmetnog poduzeća rada - Hrvatske elektroprivrede d.d., povezanog društva Operatora distribucijskog sustava d.o.o.

Za potrebe analize i ostvarenja ciljeva koji su postavljeni pred ovaj rad, pri prikupljanju podataka korištene su metode analize, deskripcije te dostupna stručna literatura te prikupljeni sekundarni statistički podaci te njihovo mjerenje.

1.4. Struktura rada

Rad je organiziran u pet cjelina.

Prva, uvodna cjelina, sadrži definiranje problema, cilj samog istraživanja, metode koje se pri tom koriste i strukturu rada.

Druga cjelina teoretski obrađuje Zakon o financijskom poslovanju i predstečajnoj nagodbi, svrhu, nadležna tijela, načela nagodbe i položaj vjerovnika u postupku.

U trećoj cjelini prikazani su rezultati primjene predstečajne nagodbe i koliko ključnu ulogu zauzima u restrukturiranju posrnutih poduzeća u Hrvatskoj. Istaknut je utjecaj predstečajne nagodbe na poduzeća u krizi i na hrvatsko gospodarstvo, te su statistički obrađeni rezultati postupka u Republici Hrvatskoj za razdoblje od datuma njenog usvajanja 1. listopada 2012. do rujna 2016. godine, također smo se osvrnuli na svjetsku praksu i na evropske načine restrukturiranja poduzeća.

Četvrta cjelina ovog rada prikazuje empirijsko istraživanje vjerovnika Hrvatske Elektroprivrede d.d. – Operatora distribucijskog sustava d.o.o. u provedbi predstečajne nagodbe, te uspješnost u naplati potraživanja.

Peta, zadnja cjelina, odsnosi se na zaključna razmatranja teme rada.

2. POJAM PREDSTEČAJNE NAGODBE

2.1. Odrednice postupka predstečajne nagodbe

Institut predstečajne nagodbe uveden je u hrvatski pravni poredak Zakonom o financijskom poslovanju i predstečajnoj nagodbi, koji je donesen i proglašen 28. rujna 2012., a stupio na snagu danom objave 1. listopada 2012. godine. Tim novim institutom kroz pravne mehanizme pokušava se vratiti stanje likvidnosti i solventnosti dužnika, bez prestanka poslovanja i bez promjene osoba ovlaštenih za zastupanje. Postupak predstečajne nagodbe provodi se sa ciljem da se dužniku koji je postao nelikvidan i/ili insolventan omogući financijsko restrukturiranje na temelju kojeg će postati likvidan i solventan, te vjerovnicima omogućiti povoljnije uvijete namirenja njihovih tražbina od uvjeta koje bi vjerovnik ostvario da je protiv dužnika pokrenut stečajni postupak. Drugi cilj je postići da u stečaj idu ona društva koja iscrpe sve druge mogućnosti sanacije subjekta, odnosno ako ne uspije dogovor s vjerovnicima.⁵

Postupak predstečajne nagodbe može se provesti nad pravnom osobom te nad dužnikom pojedincem. Dužnikom pojedincem, jednako kao i u stečajnom postupku, smatraju se trgovac pojedinac i obrtnik. Predstečajna nagodba će se smatrati sklopljenom ako na nju dobrovoljno pristanu dužnik (poduzetnik) i potrebna većina vjerovnika.

Dužnik u stanju nelikvidnosti ili insolventnosti mora predložiti otvaranje postupka predstečajne nagodbe. Iznimno, otvaranje postupka predstečajne nagodbe može predložiti dužnik koji nema imovine ili je njegova imovina male ili neznatne vrijednosti i nema zaposlenih. Do okončanja postupka predstečajne nagodbe nije dopušteno pokrenuti stečajni postupak. Isto tako, prijedlog za otvaranje postupka predstečajne nagodbe nije dopušten ako je nad dužnikom pokrenut stečajni postupak.⁶

Općim odredbama, ovim zakonom se uređuje:⁷

1. Financijsko poslovanje poduzetnika,

⁵ Čuveljak, J., Stečajni zakon s komentarom i sudskom praksom i Zakon o financijskom poslovanju i predstečajnoj nagodbi s komentarima, Zagreb, Zgombić & Partneri, 2013., str. 27-28.

⁶ Barišić, D., Benc, R., Kontrec, D., Redžić, A. (2012.): Novo ovršno pravo i predstečajni postupak, Zagreb, str. 103.

⁷ Zakon o financijskom poslovanju i predstečajnoj nagodbi, NN 81/13, 71/15, čl. 1.

2. Rokovi ispunjenja novčanih obaveza i pravne posljedice zakašnjenjem s ispunjenjem novčanih obaveza,
3. Postupak predstečajne nagodbe,
4. Financijski nadzor trgovačkih društava i pravnih osoba s javnim ovlastima, te druga pitanja s time u vezi.

2.2. Svrha predstečajne nagodbe

Prema Zakonu, postupak predstečajne nagodbe provodi se s ciljem da se:

1. dužniku koji je postao nelikvidan i/ili insolventan omogući financijsko restrukturiranje na temelju kojeg će postati likvidan⁸ i solventan⁹
2. vjerovnicima omogućiti povoljniji uvjeti namirenja njihovih tražbina od uvjeta koje bi vjerovnik ostvario da je protiv dužnika pokrenut stečajni postupak.

Dok bi se za prvi od navedenih ciljeva moglo reći da su važećim uređenjem predstečajne nagodbe više-manje postavljene osnove za njegovo ostvarenje, kad je riječ o drugom od tih ciljeva, način na koji se provodi postupak predstečajne nagodbe i okolnost da u tom postupku nisu osigurana nikakva objektivna jamstva za provjeru jesu li ispunjeni uvjeti za ostvarenje toga cilja, makar na razini višeg stupnja vjerojatnosti, ozbiljno dovode u pitanje mogućnost da vjerovnici prije glasovanja ocijene hoće li pristajanjem na predstečajnu nagodbu ostvariti povoljnije uvjete namirenja svojih tražbina od onih koje bi polučili u stečaju.¹⁰ U tom se

⁸ U literaturi postoji nekoliko definicija likvidnosti. Najčešće se definira kao sposobnost da se sredstvo iz nekog oblika pretvori u novac. Prema drugoj definiciji likvidnost je u novcu iskazana snaga raspolaganja dobrima i uslugama. Može se općenito zaključiti da je likvidnost svojstvo sredstava (imovine) koji se mogu pretvoriti u gotovinu dostatnu za pokriće preuzetih obveza. Ako poduzeće nije likvidno ono posluje sa poteškoćama i nema dovoljno sredstava za nabavu sirovina, materijala, za isplatu plaća i pokrivanje drugih obveza

⁹ Solventnost je platežna sposobnost poduzeća, sposobnost poduzeća da raspoloživim novčanim sredstvima podmiri sve svoje dospjele obveze plaćanja u rokovima njihova dospelja.

¹⁰ Unatoč tome što je eksplicitno deklarirani cilj predstečajne nagodbe da se vjerovnicima omogući povoljnije namirenje nego u stečaju, u postupku predstečajne nagodbe nema instrumentalnih mogućnosti da se provjeri hoće li prihvaćena nagodba biti povoljnija i za vjerovnike koji nisu za nju glasovali odnosno čije su tražbine osporene nego da je proveden stečaj. Naime, u samom zakonu bitno je ograničena mogućnost prikupljanja podataka na temelju kojih bi se mogla dati odgovarajuća ocjena. U izvornom tekstu ZFPPN bilo je predviđeno da revizori daju i izvješće, između ostalog, o tome hoće li se i u kojoj mjeri provedbom predstečajne nagodbe omogućiti vjerovnicima i kojoj kategoriji vjerovnika bolje uvjete namirenja njihovih tražbina od uvjeta koje bi imali da je nad dužnikom pokrenut stečaj. Tekst te odredbe zamijenjen je, međutim, Uredbom I, prema kojemu u izvješću revizora moraju biti izraženi stavovi o tome hoće li provedba financijskog i operativnog restrukturiranja omogućiti likvidnost i solventnost društva. To je rješenje ostalo i u ZFPPN 2013. Revizori su,

smislu predstečajna nagodba može u praksi pretvoriti u instrument sanacije nelikvidnih odnosno insolventnih dužnika na štetu vjerovnika, neovisno o tome bi li ti vjerovnici bolje prošli u možebitnom stečajnom postupku. Vjerovnička većina ne bi nikako smjela moći vjerovničkoj manjini nametnuti rješenja koja bi za nju bila nepovoljnija od onih koja bi ona ostvarila u možebitnom stečaju – ma koliko tome u prilog govorili ”viši“ gospodarsko-politički ciljevi.

2.3. Nadležna tijela i dužnik u postupku predstečajne nagodbe

Stvarno nadležni za provedbu postupka predstečajne nagodbe i skraćenog postupka predstečajne nagodbe u pravilu su regionalni centri Financijske agencije, čija se mjesna nadležnost utvrđuje prema sjedištu dužnika. Međutim, u postupcima predstečajne nagodbe u kojima ukupan iznos dužnikovih obveza naveden u izvješću o financijskom stanju i poslovanju dužnika prelazi iznos od 10.000.000,00 kuna, isključivo su (stvarno i mjesno) nadležna nagodbena vijeća regionalnog centra u Zagrebu. U regionalnim centrima postupak predstečajne nagodbe i skraćeni postupak predstečajne nagodbe provode nagodbena vijeća (funkcionalna nadležnost). U postupku predstečajne nagodbe kao tijelo tog postupka sudjeluje i povjerenik predstečajne nagodbe.

Predstečajna nagodba sklapa se pred trgovačkim sudom, nadležnim prema sjedištu dužnika. To znači da bi se i u slučajevima u kojima bi postupak predstečajne nagodbe proveo regionalni centar Financijske agencije u Zagrebu, sama nagodba sklapala pred trgovačkim sudom na čijem se području nalazi sjedište dužnika. Treba uzeti da bi funkcionalno u trgovačkom sudu bio nadležan sudac pojedinac toga suda, a da bi sudac pojedinac odlučivao i u drugom stupnju.

Pojam dužnika predstečajne nagodbe određen je najprije vrlo širokom formulom prema kojoj se postupak predstečajne nagodbe može provesti nad pravnom osobom i nad dužnikom

dakle, ”rastećeni“ dužnosti da se u svojim izvješćima izjašnjavaju i o tome hoće li predstečajna nagodba i za koje kategorije vjerovnika biti povoljnija od stečaja, a tijekom postupka predstečajne nagodbe se odgovarajuće naknadne provjere ne provode niti mogu provoditi ne samo pred vijećem predstečajne nagodbe nego ni pred trgovačkim sudom. Prepušteno je stoga dužniku i vjerovnicima koji će glasovati za nagodbu da slobodno, bez mogućnosti upravne i sudske kontrole, kreiraju njezine uvjete neovisno o tome hoće li ona biti nepovoljnija od stečaja za vjerovnike koji su glasovali protiv nje.

pojedincem. To se određenje, međutim, bitno ograničava navođenjem subjekata koji su apsolutno izuzeti od provedbe postupka predstečajne nagodbe, zatim utvrđivanjem kruga pravnih osoba nad kojima se taj postupak može provesti samo uz ispunjenje određenih pretpostavaka (relativno izuzimanje od dužnosti pokretanja postupka predstečajne nagodbe), dalje određivanjem pojma dužnika pojedinca te, konačno, propisivanjem da je postupak predstečajne nagodbe dužan pokrenuti samo subjekt koji ima status poduzetnika.

Postupak predstečajne nagodbe **ne može se**, naime, provesti (apsolutno isključenje) nad:

1. Financijskom institucijom, kreditnom unijom, investicijskim društvom i društvom za upravljanje investicijskim fondovima, kreditnom institucijom, društvom za osiguranje i reosiguranje, leasing društvom, institucijom za platni promet i institucijom za elektronički novac,

2. Republikom Hrvatskom, fondovima koji se financiraju iz proračuna Republike Hrvatske, mirovinskim i invalidskim fondovima djelatnika, samostalnih gospodarstvenika i individualnih poljoprivrednika, Hrvatskim zavodom za zdravstveno osiguranje, Hrvatskim zavodom za mirovinsko osiguranje te jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave.

Dužnikom pojedincem smatraju se trgovac pojedinac i obrtnik.

2.4. Načela predstečajne nagodbe

U Zakonu su utvrđena (neka od) načela predstečajne nagodbe.

Prema **načelu dobrovoljnosti**, predstečajna nagodba smatra se sklopljenom ako na nju dobrovoljno pristanu dužnik i vjerovnici čije tražbine čine potrebnu većinu. To se načelo ne odnosi i na samo pokretanje tog postupka budući da je za neke dužnike izrijekom predviđeno da su dužni pokrenuti taj postupak. Dobrovoljni karakter predstečajne nagodbe dovodi u pitanje njezina prisilna dimenzija, okolnost da djeluje i prema onima koji su glasovali protiv nje, ali i prema onima koji uopće nisu prijavili svoje tražbine, i to na način kojim se uopće dovodi u pitanje njihovo ostvarenje. Moglo bi se postaviti i pitanje ustavnosti prema kojemu (neki) dužnici moraju pokrenuti postupak predstečajne nagodbe umjesto da pokrenu stečajni postupak.

Prema **načelu jednakog postupanja prema vjerovnicima**, u postupku predstečajne nagodbe dužnik je dužan jednako postupati prema svim vjerovnicima istog položaja i ne poduzimati radnje koje bi za posljedicu imale dovođenje vjerovnika u nejednak položaj. Domašaj je ovog načela, dakle, ograničen na vjerovnike istog položaja. Budući da prema nekim kategorijama vjerovnika predstečajna nagodba uopće ne djeluje, domašaj je toga načela time dodatno ograničen.

Načelo postupanja u dobroj vjeri zahtijeva da vjerovnici i dužnik tijekom predstečajne nagodbe ne smiju poduzimati radnje kojima se može prouzročiti šteta. Riječ je o nedovoljno jasno i određeno impostiranom načelu. Ovo bi načelo zapravo trebalo shvatiti u smislu u kojem se definiraju načelo savjesnosti i poštenja pri zasnivanju obveznih odnosa i ostvarivanju prava i obveza iz tih odnosa (čl. 4. Zakona o obveznim odnosima – NN 35/05, 41/08, 125/11; ZOO), načelo dužnosti suradnje (čl. 5. ZOO-a) te načelo zabrane zlouporabe prava (čl. 6. ZOO-a). Ostaje otvorenim pitanje bi li to načelo povrijedio vjerovnik koji bi zauzeo apriorno negativan stav prema mogućnosti sklapanja predstečajne nagodbe i time sanacije svog dužnika, koji bi, dakle, inzistirao na stečaju; ostaje otvorenim i pitanje sankcija. Svakako ne bi postupao u dobroj vjeri vjerovnik koji bi u koluziji s dužnikom pridonio nametanju predstečajne nagodbe čiji bi uvjeti namirenja bili nepovoljniji za vjerovnike od onih koje bi postigli u stečaju. Takvo bi postupanje moglo imati i značenje kaznenog djela.

Načelo pristupa podacima: radi pravilne procjene njegovog financijskog stanja i mogućnosti financijskog restrukturiranja, dužnik je dužan osigurati nagodbenom vijeću, povjereniku predstečajne nagodbe i vjerovnicima, pravodoban i nesmetan pristup podacima i dokumentaciji od značaja za financijsko restrukturiranje, a koji se odnose na njegovu imovinu, kapital, obveze, poslovanje i poslovne planove.¹¹

¹¹ Dika, M., Postupak sklapanja predstečajne nagodbe – nadležnost, pokretanje, sudionici, provedba postupka, učinci, stavljanje izvan snage, Visoki Trgovački sud Republike Hrvatske, Zagreb, 2013., str. 7-8.

2.5. Ustavnopravno vrednovanje položaja manjinskih vjerovnika

Može se pretpostaviti kako će u apsolutnoj većini slučajeva neuspjela predstečajna nagodba imati za posljedicu otvaranje stečajnog postupka, a što potvrđuju i statistički podaci Ministarstva financija.¹² Polazeći od takvog pristupa predstečajna nagodba je *de facto* samo svojevrsna pretfaza stečajnog postupka: nemogućnost postizanja sporazuma između dužnika i njegovih vjerovnika ima za posljedicu otvaranje stečajnog postupka koji je u bitnome ograničen isključivo na interese vjerovnika i koji sve više poprima obilježja proširenog postupka likvidacije dužnika.

Dok kreditne institucije, ustanove javnog prava i veliki koncerni redovito neće ovisiti o ishodu jednog (pred)stečajnog postupka, obrtnici, poljoprivrednici i manja trgovačka društva koja će imati svega fragment ukupnih tražbina raspolazu sa znatno manjim marginama za poslovne gubitke, zbog čega znatno teže podnose *debt/equity swap*¹³.

Veliki vjerovnici redovito mogu prihvaćati rizičnije opcije ako su one s obzirom na rizik i dugoročnu isplativost povoljnije, dok će manji vjerovnici imati znatno veću potrebu za izravnim prihodima kako bi zaštitili svoju likvidnost. Isto tako, prihvaćanjem *debt/equity swapa* vjerovnici preuzimaju i gospodarski rizik sudjelovanja u društvu koje je već jednom zapalo u financijske poteškoće te će osobito mali i srednje veliki poduzetnici biti u situaciji da će zbog sigurnosti vlastita poslovanja imati interes izabrati manje rizičnu opciju obročne otplate uz otpis dijela duga. Stoga trenutačno rješenje *debt/equity swapa* vjerovnike s manjim tražbinama stavlja faktično u neravnotežan položaj u kojemu moraju zapostaviti svoje ekonomske potrebe kako bi se slijedilo ekonomske interese većih vjerovnika te državne

¹² Ministarstvo financija iznijelo je na tiskovnoj konferenciji od 21. veljače 2014. podatak kako su u proteklih petnaest godina unutar stečajnog postupka provedena svega dva značajna restrukturiranja, i to za stečajne dužnike "Pelec" i "Tisak", vidi <http://www.mfin.hr/hr/novosti/odrzana-tiskovna-konferencija-ucinci-predstečajnih-nagodbi-2014-02-21-14-40> (27. rujna 2014.); Prezentacija Ministarstva financija o rezultatima predstečajne nagodbe od 21. veljače 2014., www.mfin.hr/adminmax/docs/Prezentacija.ppt, (27. rujna 2014.).

¹³ Zamjena duga glavnicom. Pjednostavljeno rečeno, zamjena duga glavnicom je transakcija kada zajmodavatelj (vjerovnik) temeljem ugovora sa zajmoprimateljem (dužnikom) zamjenjuje svoj plasman (potraživanje) upisom novih dionica ili udjela. Zamjena duga glavnicom može se praktički realizirati: 1. izdavanjem novih dionica (udjela za d.o.o.) ili 2. razmjenom za trezorske dionice (udjele). Ova metoda postala je vrlo zanimljiva u postupku predstečajne nagodbe. Računovodstvo i financije, br. 12, Zagreb, prosinac, 2012., str. 138.

makroekonomske interese.¹⁴ Kako će u takvom scenariju postojati izravan sukob različitih ustavnopravno relevantnih interesa, potrebno je utvrditi pruža li trenutačno zakonsko rješenje manjinskim vjerovnicima dostatnu zaštitu.

U pravnom uređenje reorganizacije radi izbjegavanja stečaja na svjetskom planu prednjačile su Sjedinjene Američke Države čiji je model reorganizacije potekao još iz 1970-tih.¹⁵ U raznim državama je reorganizacija uklopljena u stečajni postupak. Međutim, ona se sve češće izdvaja u poseban postupak koji se provodi izvan i prije stečaja, a po mogućnosti i umjesto njega. U Europskoj uniji, danas 15 od 28 država članica imaju uređene posebne predstečajne ili hibridne postupke radi sanacije gospodarskih subjekata.¹⁶

Međutim, čak i kod država slične pravne i gospodarske tradicije, predstečajni su postupci međusobno vrlo različiti, a uz to se i vrlo često mijenjaju i prilagođavaju aktualnim prilikama.

¹⁴ Pri uvođenju predstečajne nagodbe kao jedan od temeljnih ciljeva isticano je “spašavanje radnih mjesta”; vidi <http://www.mfin.hr/hr/novosti/prezentacija-zakona-ofinancijskom-poslovanju-i-predstečajnoj-nagodbi-2012> (28. rujna 2014). Međutim, iz Nacrta ZFPPN-a proizlazi i niz drugih ciljeva zakona kao što je smanjenje udjela kreditnog financiranja putem debt/equity swapa, <http://www.mfin.hr/adminmax/docs/zakon%20o%20financijskom%20poslovanjux.pdf> (28. rujna 2014.), vidi u Šime Jozipović, Anton Jukić 527-528str.

¹⁵ US Bankruptcy Code, Poglavlje 11, 1978., u Uzelac A., Je li uređenje predstečajnog postupka bilo sukladno s Ustavom? Post festum analiza više neriješenih procesnih i ustavnih problema, str. 2., http://www.alanuzelac.from.hr/pubs/E18_Predstečajni%20postupak_ustavnost.pdf. Pristupljeno 29.09.2016.

¹⁶ Usp. Thole, Ch., Der Trend zur vorinsolvenzrechtlichen Sanierung, KSzW, 3. 2012, str. 286; Gottwald, P., Insolvency proceedings and related claims, materijali konferencije Međunarodne udruge za procesno pravo (IAPL), Atena, 11-14. rujna 2013., str. 10-11. Slični navodi nalaze se i u obrazloženju Prijedloga Zakona o izmjenama i dopunama ZFPPN iz studenog 2013., hitni postupak, prvo i drugo čitanje, P.Z. br. 542 str. 5. Usp. <http://www.sabor.hr/fgs.axd?id=26132>., u Ibid.

3. REZULTATI U PRIMJENI PREDSTEČAJNE NAGODBE U REPUBLICI HRVATSKOJ

Stečajevi moraju postojati. Loši poduzetnici moraju snositi posljedice za loše odluke, inače im se šalje poruka da mogu raditi što hoće, a da će se na neki način izvući. U Hrvatskoj predugo gledamo kako se lošim, nekompetentnim, pa i pokvarenim poduzetnicima gleda kroz prste samo zato što zapošljavaju određen broj ljudi. Onda se s ciljem spašavanja radnih mjesta opraštaju raznorazne prijevare; prijevare dobavljača, prijevare poslovnih partnera, prijevare kupaca, prijevare banaka.¹⁷

Financijska agencija (u daljnjem tekstu FINA) partner je državi u nizu važnih projekata, pa je tako sudjelovala 2002. u okviru mirovinske reforme; 2002. u okviru reforma platnog prometa; 2003. u okviru prodaje imovine kao cjeline stečajnog dužnika; 2005. u okviru servisa HITRO.HR; 2006. u okviru Upisnika sudskih i javnobilježničkih osiguranja; 2007. u okviru podrška sustavu e-Spisa; 2010. u okviru sustava Registra zaposlenih u javnom sektoru; 2011. u okviru provođenja postupka ovrhe na novčanim sredstvima te 2012. u okviru provođenja postupka predstečajnih nagodbi.¹⁸

Naime, tijela u postupku predstečajne nagodbe su nagodbeno vijeće i povjerenik predstečajne nagodbe. Postupak se vodi u FINI u mjesno nadležnom regionalnom centru gdje se i nalazi nagodbeno vijeće koje vodi postupak. Nagodbeno vijeće sastoji se od dva člana i predsjednika vijeća koji donose odluke u postupku, a koje imenuje ministar financija. Uloga nagodbenog vijeća u postupku predstečajne nagodbe je formalno-pravne naravi budući da ono ne odlučuje hoće li nagodba na kraju biti sklopljena ili ne, niti odlučuje o međusobnim pravima i obvezama stranaka u postupku. Zakonska uloga vijeća je da vodi postupak, da pazi da se postupak odvija u zakonskim okvirima i da usmjerava stranke da dođu do sporazuma kojim će urediti međusobna prava i obveze.

¹⁷ Sajter D., O stečaju i nagodbama sa stajališta ekonomista, osobne stranice, 25.02.2014. V. <http://domagoj-sajter.from.hr/?p=527>. Pristupljeno 29.08.2016.

¹⁸ Grbić S., Bodul D., Vuković A. (2013.); O položaju nagodbenog vijeća u postupcima predstečajne nagodbe iz perspektive čl. 6 Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, Zbornik pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci, Vol.34, No.1, str. 471.

U slučaju da dođe do sporazuma nagodba se ne sklapa pred nagodbenim vijećem, već pred mjesno nadležnim trgovačkim sudom prema sjedištu dužnika. Na ovaj je način, barem po riječima predlagača zakona i dijela pravne teorije, izbjegnuta uloga vijeća kao tijela koje odlučuje o međusobnim pravima i obvezama dužnika i njegovih vjerovnika. Uloga nagodbenog vijeća postaje više kao uloga arbitra odnosno miritelja među strankama. Ipak, autori ne mogu zaobići činjenicu da je Republika Hrvatska, kao stranka u postupku predstečajne nagodbe u pravilu najveći vjerovnik, pa se opravdano može postaviti pitanje objektivnosti i nepristranosti osoba koji su članovi nagodbenog vijeća. Štoviše, članove nagodbenog vijeća imenuje jedna od stranaka u postupku, i to, nerijetko, vjerovnik s najvećim pravima na imovini predstečajnog dužnika.¹⁹

Provedbu Zakona o financijskom poslovanju i predstečajnim nagodbama osim efikasnog rada Ministarstva financija, FINE i sudaca trgovačkih sudova obilježili su i stalni napadi pojedinih nezadovoljnih struktura iz redova sveučilišnih profesora, sudaca i poslodavaca.

Protivili su se predstečajnim postupcima na način da je ista ocijenjena kao pljačka stoljeća, uzrokom korupcije. Bilježimo i raspravu saborskog Nacionalnog vijeća za praćenje provedbe Strategije suzbijanja korupcije.²⁰

U Hrvatskoj već dugi niz godina postoji pravno-ekonomski nered u području plaćanja. Nered u smislu toga što je Stečajni zakon propisivao da se stečaj mora otvoriti nakon određenog razdoblja insolventnosti, što u praksi nije bilo provođeno, pa je postojalo mnoštvo poduzeća koja su dugotrajno insolventna, a svejedno posluju i nisu u stečaju.

Drugo, poznato je da na razini sustava postoji visok stupanj nelikvidnosti; kompenzira se, ne plaća se uopće ili se plaća uz nepodnošljivo duge rokove, i postoji velik unutarnji dug koji je zapravo dobrim dijelom nenaplativ. To se opet toleriralo jer su najveće neplatiše zapravo

¹⁹ Ibid., p. 471-472.

²⁰ Hrvatski sabor, Informacija o provođenju postupka predstečajnih nagodbi, temeljem Zakona o financijskom poslovanju u razdoblju 1.10.2012. – 31.12.2014., Zagreb, ožujak 2015. Raspoloživo na file:///C:/Users/xy/AppData/Local/Temp/INFORMACIJA_PREDSTECAJNE_NAGODBE.pdf. Pristupljeno 28.08.2016.

državna poduzeća i institucije, i veća poduzeća koja zapošljavaju veći broj ljudi. Taj dug je dobrim dijelom nenaplativ i moralo ga se dijelom otpisati.²¹

Zatim, činjenica je da poduzeće više vrijedi kao cjelina, nego kad ga se rascjepka i rasproda u stečaju. Zato je u interesu svake države promovirati opstanak dužnika.

Konačno, u domaćoj stečajnoj praksi poznato je da se *vjerovnici teško mogu dogovoriti* (što nije čudno, jer za dogovor je potrebno povjerenje, a povjerenje je izgubljeno tako što jedna ili obje strane nisu poštivale dogovor). To je bio jedan od razloga zašto poduzeća nisu često opstajala nakon stečaja, odnosno zašto se u stečaju nisu uspijevala restrukturirati.²² Prva numerička analiza predstečajnih nagodbi indicira da poduzeća nisu restrukturirana: vlasničke promjene su nedovoljne i neadekvatne, a planove budućeg poslovanja prepisuju i kad nisu u istoj djelatnosti. Sve se svodi na otpis dugova. Država već priprema novi pojas za spasavanje.²³

²¹ Sajter D., O stečaju i nagodbama sa stajališta ekonomista, osobne stranice, 25.02.2014., V. <http://domagoj-sajter.from.hr/?p=527>

²² Ibid.

²³ Pokazuje analiza koju su u sklopu istraživanja Hrvatske udruge banaka "Kompleksna mreža dugovanja hrvatskih tvrtki: Propagacija učinaka predstečajnih nagodbi" vodile Suzana Koščak i Maja Bešević Vlajo, a objavio portal Banka.hr., <http://ipress.rtl.hr/gospodarstvo/predstečajne-nagodbe-dugovi-otpisani-direktori-ostali-daljnji-dugovi-izvjesni-32442.html>, Pristupljeno 25.08.2016.

3.1. Pregled zbirnih podataka iz sustava predstečajnih nagodbi za razdoblje od 1.10.2012. do 23.9.2016. godine

Tablica 1. Zbirni pregled predmeta prema iznosu prijavljenih obveza

Predmeti prema iznosu prijavljenih obveza	Iznos prijavljenih obveza	Broj zaposlenih prema prijavi dužnika	Broj predmeta	Postotak od ukupno prijavljenih obveza	Postotak od ukupnog broja predmeta
Prijavljene obveze manje od 10.000.000 kn	8.429.246.220,03	19.769	7.843	10,23%	87,54%
Prijavljene obveze veće od 10.000.000 kn	74.006.005.761,36	47.052	1.116	89,77%	12,46%
UKUPNO	82.435.251.981,39	66.821	8.959	100,00%	100,00%

Izvor: FINA – informacijski sustav predstečajnih nagodbi

Iznos prijavljenih obveza je iznos ukupnog duga koji su dužnici prijavili kod podnošenja prijedloga za pokretanje postupka predstečajne nagodbe. Pregledom postotka od ukupno prijavljenih obveza možemo vidjeti da se 89,77% odnosi na prijavljene obveze koje prelaze 10.000.000 kuna, dok po broju predmeta postotak je znatno manji, tek 12,46%. Ukupan broj zaposlenih prema prijavi dužnika iznosi 66.821, od čega se 47.052 odnosi na radnike dužnika čije su obveze veće od 10.000.000 kn.

Tablica 2. Zbirni pregled predmeta za koje je prihvaćen plan financijskog restrukturiranja ili sklopljena nagodba

Status predmeta	Iznos prijavljenih obveza	Broj zaposlenih prema prijavi dužnika	Broj predmeta	Postotak od ukupno prijavljenih obveza	Postotak od ukupnog broja predmeta
Prihvaćen plan	9.090.214.088,21	5.310	364	11,03%	4,06%
Sklopljena nagodba	39.869.468.576,83	37.210	2.851	48,36%	31,82%
UKUPNO	48.959.682.665,04	42.520	3.215	59,39%	35,88%

Izvor: FINA – informacijski sustav predstečajnih nagodbi

Prihvaćen plan se odnosi na sve predmete u kojima su vjerovnici prihvatili plan financijskog restrukturiranja dužnika te su nagodbena vijeća donijela rješenje o prihvaćanju plana financijskog restrukturiranja. Sklopljena nagodba se odnosi na sve predmete u kojima je pred nadležnim trgovačkim sudom doneseno rješenje o sklapanju nagodbe. Preduvjet je da su vjerovnici u postupku predstečajne nagodbe prihvatili plan financijskog restrukturiranja dužnika, a nagodbena vijeća donijela Rješenje o prihvaćanju plana financijskog restrukturiranja.

Tablica 3. Zbirni pregled broja predmeta za koje je sklopljena nagodba na trgovačkim sudovima za razdoblje od 1.10.2012. do 23.9.2016. godine

Trgovački sud	Broj predmeta
TRGOVAČKI SUD U BJELOVARU	141
TRGOVAČKI SUD U OSIJEKU	546
TRGOVAČKI SUD U RIJECI	375
TRGOVAČKI SUD U SPLITU	391
TRGOVAČKI SUD U VARAŽDINU	337
TRGOVAČKI SUD U ZADRU	196
TRGOVAČKI SUD U ZAGREBU	865
UKUPNO	2851

Izvor: FINA – informacijski sustav predstečajnih nagodbi

U tablici br. 3, pored grada Zagreba, razvidan je Trgovački sud u Osijeku po broju predmeta za koje je sklopljena predstečajna nagodba, njih čak 546, tome pridonosi i pojašnjava tragičan podatak kako je Slavonija, i hrvatski istok, općenito, najnerazvijenija regija u Hrvatskoj, ali i jedan od najsiromašnijih krajeva u cijeloj Europskoj uniji.²⁴

Braneći model predstečajnih nagodbi vodeće figure državnih institucija kao glavni prioritet navode očuvanje radnih mjesta. Očuvanje radnih mjesta može biti u vrhu državnih ekonomskih prioriteta, ali ne treba biti cilj broj jedan. Glavni cilj kojemu država treba težiti jest stvaranje pozitivnog poduzetničkog ambijenta, zdrave gospodarske klime u kojoj postoji povjerenje. Temelj financijskog sustava, a vjerojatno i ekonomije u cjelini je povjerenje. Ako postoji povjerenje u poreznu upravu, u institucije, u poslovne partnere, u dobavljače i u kupce,

²⁴ Ekonomski analitičar, dr. sc. Damir Novotny podijelio je s nazočnima tragični podatak kako je Slavonija, i hrvatski istok, općenito, najnerazvijenija regija u Hrvatskoj, ali i jedan od najsiromašnijih krajeva u cijeloj Europskoj uniji! Kao mjerilo, Novotny je uzeo BDP po glavi stanovnika. Jedno od njegovih retoričkih pitanja je i zašto na istoku Hrvatske nema snažnijeg gospodarskog rasta više od 100 godina, ali i jedno, još zanimljivije, može li Slavonija i Baranja postati najbrže rastuća regija na jugoistoku Europe? Raščlanjujući uspone i padove slavonskog, baranjskog i srijemskog gospodarstva, Novotny je ustvrdio kako je uvjeren da je glavni razlog izostanka dinamične stope gospodarskog rasta - devastacija ljudskog kapitala. Trenutni egzodus mladih ljudi iz Slavonije samo je nastavak ranijeg negativnog trenda. Skup domovinski rat i njegovi odrazi na razvoj hrvatskog istoka, Zašto je Slavonija jedna od najnerazvijenijih regija u EU? Objavljeno 2. prosinca, 2015., <http://www.glas-slavonije.hr/286985/1/Zasto-je-Slavonija-jedna-od-najnerazvijenijih-regija-u-EU>, Pristupljeno 23.09.2016.

onda postoji plodno tlo za nastanak novih radnih mjesta. Ako ne postoji međusobno povjerenje, neće investirati ni domaći ni strani poduzetnici.²⁵

Sustav u kojemu su radna mjesta najvažnija, a sve ostalo je sekundarno, zvao se komunizam, i da je bio održiv opstao bi. U tržišnom kapitalizmu trebaju postojati tržišne slobode, i država se ne smije petljati u individualne odnose poslovnih partnera, nego se brinuti za opći okvir poslovanja (država ne treba slikati ekonomsku sliku, nego samo se binuti za njen okvir). Ne smiju državne institucije tjerati nekog konkretnog vjerovnika da ima povjerenje u svoga dužnika, već se trebaju brinuti da sustav u cjelini promovira moralno poslovanje. Podržavanje nemoralnog ponašanja nasilnim opraštanjem dugova nesposobnim upravama možda kratkoročno daje rezultate, ali dugoročno uništava osnovu za stvaranje novih radnih mjesta.²⁶

Temeljna razlika između predstečajne nagodbe i stečajnog postupka jest u oblikovanju ekonomskog ambijenta. U predstečajnoj nagodbi često se nasilno opraštaju dugovi, a uprave koje su ih stvorile i dalje zadržavaju svoje pozicije. Premda nisu ispoštovali obećanja svojim vjerovnicima, zbog činjenice da zapošljavaju određen broj ljudi oprašta im se nemoralno ponašanje. Ako je temelj ekonomskog sustava povjerenje, a to povjerenje se sustavno izigrava („*obećam i poslije se pravim lud*“), onda su dugoročno sva radna mjesta ugrožena.²⁷

Predstečajni postupci u gotovo svim državama koji su ih uveli predstavljaju odgovor na nedostatnosti ili loše praktično funkcioniranje stečajnih procedura. Na takav način inicijalno je obrazloženo i donošenje Zakona o financijskom poslovanju i predstečajnoj nagodbi, navodeći da je usprkos šest obuhvatnih promjena Stečajnog zakona praksa provođenja stečaja ostala jednako nezadovoljavajuća, čime se manifestirao i „očiti jaz između formalnog prava i stvarne pravne procedure“. Posebno se isticalo da se u Hrvatskoj provodi vrlo malo stečajnih planova, tako da stečaj u pravilu znači i nestanak pravne osobe. Upućivalo se i na to da istraživanje provedeno na svim trgovačkim sudovima u RH „daje porazne rezultate“ i da dosadašnja praksa dužniku ne daje mogućnost za nastavak poslovanja, čime se generiraju negativni učinci u gospodarstvu uz zabrinjavajući rast broja nezaposlenih. Uz nedjelotvornost dotadašnjeg koncepta reorganizacije (preustroja) u stečaju, obrazloženje ZFPPN-a isticalo je i

²⁵ Sajter D., O stečaju i nagodbama sa stajališta ekonomista, osobne stranice, 25.02.2014., vidjeti <http://domagoj-sajter.from.hr/?p=527>.

²⁶ Ibid.

²⁷ Ibid.

nedjelotvornost stečajnog postupka uopće. U njemu je citirano više podataka koji su potkrjepljivali tezu o nefunkcionalnosti, prekomjernom trajanju i nerazmjernim troškovima stečajnih postupaka vođenih na temelju insolventijskih propisa između 1996. i 2012., na primjer:

- da je 30. travnja 2012 bilo 72.401 poslovnih subjekata kojima su blokirani računi, od kojih su više od polovice činile pravne osobe, na koje je otpadalo preko 82,55% blokiranog iznosa od 43,47 milijardi kuna;

- da je na isti dan bilo 28.792 pravne osobe koje su se nalazile u blokadi računa koja je trajala više od 360 dana.

3.2. Rezultati primjene predstečajne nagodbe po djelatnostima za razdoblje do 23.9.2016. godine

Kod iznosa ukupnih dugovanja po sektorima raspored je nešto drugačiji - predvode građevinske tvrtke koje su u postupcima predstečajne nagodbe prijavile više od 20,8 milijardi kuna nepodmirenih dugovanja. Na drugom je mjestu prerađivačka industrija s 16,5 milijardi kuna duga, a treća je trgovina s 13,5 milijardi kuna.²⁸

²⁸ Fina, Pregled zbirnih podataka iz sustava predstečajnih nagodbi, 4. Prosinca 2015. Raspoloživo na <http://www.fina.hr/Default.aspx?sec=1759>. Pristupljeno: 26.08.2016.

Tablica 4. Zbirni pregled broja predmeta prema području djelatnosti do 23.9.2016. g.

Područje djelatnosti	Iznos prijavljenih obveza	Broj zaposlenih prema prijavi dužnika	Broj predmeta
GRAĐEVINARSTVO	20.827.853.370,35	13.186	1.483
PRERAĐIVAČKA INDUSTRIJA	16.537.178.867,78	22.809	1.275
TRGOVINA NA VELIKO I NA MALO; POPRAVAK MOTORNIH VOZILA I MOTOCIKALA	13.544.588.979,12	9.553	2.049
DJELATNOSTI PRUŽANJA SMJEŠTAJA TE PRIPREME I USLUŽIVANJA HRANE	7.645.690.687,25	4.519	874
STRUČNE, ZNANSTVENE I TEHNIČKE DJELATNOST	7.366.809.556,03	2.251	645
POSLOVANJE NEKRETNINAM	4.940.455.533,86	190	208
INFORMACIJE I KOMUNIKACIJE	3.310.811.485,37	1.993	216
POLJOPRIVREDA, ŠUMARSTVO I RIBARSTVO	2.458.872.706,85	1.923	301
PRIJEVOZ I SKLADIŠTENJE	1.394.461.115,50	3.433	427
UMJETNOST, ZABAVA I REKREACIJA	1.006.144.256,36	428	89
ADMINISTRATIVNE I POMOĆNE USLUŽNE DJELATNOSTI	860.861.124,71	2.664	210
NEPOZNATA DJELATNOST*	753.066.188,53	1.436	715
RUDARSTVO I VAĐENJE	560.424.939,97	379	45
OPSKRBA VODOM; UKLANJANJE OTPADNIH VODA, GOSPODARENJE OTPADOM TE DJELATNOSTI SANACIJE OKOLIŠA	513.685.081,31	767	42
DJELATNOSTI ZDRAVSTVENE ZAŠTITE I SOCIJALNE SKRBI	275.288.145,06	385	33
OSTALE USLUŽNE DJELATNOSTI	189.035.927,48	500	267
FINANCIJSKE DJELATNOSTI I DJELATNOSTI OSIGURANJA	121.573.075,98	13	24
OPSKRBA ELEKTRIČNOM ENERGIJOM, PLINOM, PAROM I KLIMATIZACIJA	69.833.600,55	122	13
OBRAZOVANJE	58.527.339,33	270	42
JAVNA UPRAVA I OBRANA; OBVEZNO SOCIJALNO OSIGURANJE	90.000,00	0	1
UKUPNO	82.435.251.981,39	66.821	8.959

*Nepoznata djelatnost obuhvaća obveznike koji u postupku pokretanja postupka predstečajne nagodbe nisu naveli djelatnost, a informacija o tome nije dostupna iz nadležnog registarskog tijela.

Izvor: FINA – informacijski sustav predstečajnih nagodbi

Promatrano pak prema ukupnom broju zaposlenih, s čak 66.820 radnika, koja su radila u tvrtkama u trenutku predavanja prijedloga za pokretanje postupka, daleko ispred svih je prerađivačka industrija. U građevinskim tvrtkama koje su započele postupak bilo je 13.186, a u trgovačkim 9.553 radnika.²⁹

Deklarirana svrha ZFPPN-a bila je da se zaustavi praksa dugotrajne blokade koja stvara vrlo negativne posljedice na funkcioniranje cjelokupnog gospodarstva, i to tako da se uspostavi „učinkovit i djelotvoran pravni okvir za rješavanje financijskih poteškoća dužnika radi njihovog ponovnog osposobljavanja za sudjelovanje u gospodarskim aktivnostima“, i to uzimajući u obzir potrebe hitnosti postupka, jer je „upravo vrijeme koje je potrebno za provedbu postupka često odlučujuće za postizanje učinkovitog rješenja“.

Kako se navodi, ta hitnost nije bila odlika stečajnih postupaka koje su po Stečajnom zakonu provodili trgovački sudovi: Obrazloženje ZFPPN 2012. navodi da „prema podacima raspoloživim u ovom trenutku, 89 stečajnih postupaka u Republici Hrvatskoj traje dulje od 10 godina, 166 postupaka traje dulje od pet godina, a njih 287 traje dulje od tri godine“. Upućuje se i na problem nepravilnosti, koje se pojavljuju „kako prije tako i poslije pokretanja samog stečajnog postupka“ te na studije Svjetske banke prema kojima po brzini i lakoći provođenja stečajnog postupka Hrvatska zauzima 94. mjesto od 183 zemlje. Zbog toga, prema navodima iz obrazloženja, ZFPPN bi u „alternativnom insolventnom postupku“ trebao uspostaviti „brži i troškovno učinkovitiji postupak“, u kojem se „pokušava prisiliti vjerovnike da u razumnom roku, relativno brzo, donesu ključne odluke o sudbini dužnika“. On bi trebao postati „značajan instrument u rješavanju krize nelikvidnosti i insolventnosti u gospodarskom sektoru“, i to tako da se „vjerovnicima osiguraju najpovoljniji uvjeti za namirenje njihovih tražbina te osiguraju uvjeti za restrukturiranje dužnika i pružanje nove prilike za nastavak poslovanja“.³⁰

²⁹ Ibid.p.2.

³⁰ Deklarirani *ratio legis* iz obrazloženja ZFPPN ovdje je parafraziran te naveden bez upućivanja na tiskarske i gramatičke pogreške u nacrtu kojih je bilo mnogo, kako u prvom čitanju (<http://www.sabor.hr/Default.aspx?art=49294>) tako i u drugom čitanju P.Z.E. br. 138 (<http://www.sabor.hr/Default.aspx?art=50031>), u Uzelac A. „Je li uređenje predstečajnog postupka...“

3.3 Svjetska praksa

Kako dogovori s vjerovnicima te operativna i financijska restrukturiranja funkcioniraju u najrazvijenijim ekonomijama ovisi o zakonskoj regulativi i mogućnostima koje se pružaju u okviru te regulative. Na pitanje treba li se trenutni management mijenjati, vlasnici i vjerovnici obično odgovor traže u uzrocima pokretanja postupka financijskog i operativnog restrukturiranja. Promjena rukovodstva i top managementa kompanije ne traži se uvijek kad su u pitanju mala poduzeća.

Međutim, najpoznatija restrukturiranja u svjetskoj korporativnoj povijesti za sobom vuku i promjenu rukovodstva u kompaniji. Restrukturiranje General Motorsa, jedno od najvećih u nedavnoj povijesti, rezultiralo je promjenom rukovodstva kompanije, jednako kao i u Chrysleru. American Airlines također nije čekao s promjenom managementa: svega tjedan dana nakon pokretanja postupka, novi predsjednik Uprave najavio je kadrovske promjene, a isto je napravio i Delta Airlines, promijenivši management.³¹ Bogata svjetska praksa procesa restrukturiranja nudi znatno širu sliku te ukazuje na više vrsta pristupa kada se radi o restrukturiranjima, bilo da se radi o inovativnom pristupu ili o korjenitoj promjeni gledišta te s tim u vezi promjena u poslovanju. Tako na primjer, postojeća europska praksa prepoznaje sljedeće vrste restrukturiranja:³²

1. Re-lokacija ili preseljenje: slučaj kada kompanija zadrži svoju poslovnu djelatnost, ali preseli na drugu lokaciju obavljanja djelatnosti, no unutar granica iste države. Navedeno se razlikuje od tzv. “outsourcinga” odnosno izmještanja poslovnih funkcija obzirom da izmještene funkcije ne pripadaju više tom istom poslovnom sustavu (npr. poslovi logistike).

2. “Outsourcing” odnosno izmještanje poslovnih funkcija: slučaj kada je poslovna aktivnost ili poslovna funkcija dodijeljena podizvođaču ili vanjskom pružatelju usluga, tj. drugom poduzeću a unutar iste države. Ovime se, dakle, transferiraju određene dosadašnje unutarnje aktivnosti i moć odlučivanja na neki drugi poslovni subjekt.

³¹ Predstečajne nagodbe: Dugovi otpisani, direktori ostali, daljnji dugovi izvjesni, Gospodarstvo, iPress, 10.5.2014. Raspoloživo na: <http://ipress.rtl.hr/gospodarstvo/predstečajne-nagodbe-dugovi-otpisani-direktori-ostali-daljnji-dugovi-izvjesni-32442.html>.

³² RiF, br. 12, prosinac 2012., str. 113-114.

3. “Offshoring”: slučaj kada je obavljanje poslovne aktivnosti ili lokacijski premješteno ili “outsourcano”, tj. funkcijski izmješteno izvan državnih granica. Takva aktivnost može biti ili zadržana unutar dosadašnjeg internog sustava kompanije ili poslovno transferirana (“outsourcana”) na kompaniju van državnih granica.

4. Stečaj / Zatvaranje: slučaj kada se zatvara industrijska lokacija ili kada poduzeće završava poslovanje uslijed stečaja iz ekonomskih razloga, a koji nisu izravno u vezi s preseljenjem ili outsourcingom.

5. Spajanje / Preuzimanje: pojava kada dva ili više poduzeća odluče prenijeti svoju imovinu u jedno poduzeće ili slučaj preuzimanja koje uključuje interno restrukturiranje s ciljem racionalizacije organizacije, često primjenom smanjenja troškova zaposlenih.

6. Interno ili unutarnje restrukturiranje: pojava kada poduzeće poduzima plan smanjenja troškova poslovnih procesa kao i zaposlenih, koje nije povezano s niti jednom prethodno navedenom vrstom restrukturiranja.

7. Poslovna ekspanzija odnosno širenje: pojava kada poduzeće širi svoje poslovne aktivnosti te zapošljava nove ljudske resurse.

8. Drugo: pojava kada poduzeće poduzima vrstu restrukturiranja koja ne odgovara niti jednoj gore opisanoj vrsti restrukturiranja. Izbor vrste restrukturiranja stoga će ovisiti o više čimbenika, a naročito o:

1. unutarnjim i vanjskim okolnostima poslovanja,
2. prirodi poslovanja poduzeća,
3. stanju tržišta te tržišne pozicije poduzeća,
4. relativnoj veličini poduzeća,
5. broju i strukturi zaposlenih,
6. i o drugim faktorima

4. ISKUSTVA HRVATSKE ELEKTROPRIVREDE d.d. – OPERATORA DISTRIBUCIJSKOG SUSTAVA d.o.o. U PRIMJENI PREDSTEČAJNE NAGODBE

4.1. Profil tvrtke

Hrvatska elektroprivreda (HEP grupa) je nacionalna energetska tvrtka u isključivom državnom vlasništvu, koja se više od jednog stoljeća bavi proizvodnjom, distribucijom i opskrbom električne energije, a u posljednjih nekoliko desetljeća i distribucijom i opskrbom kupaca toplinskom energijom i prirodnim plinom. Hrvatska elektroprivreda organizirana je u obliku koncerna kao grupacija povezanih društava (tvrtke kćeri).

Vladajuće društvo (matrica) HEP grupe je HEP d.d., koje obavlja funkciju korporativnog upravljanja HEP grupom i jamči uvjete za sigurnu i pouzdanu opskrbu kupaca električnom energijom. Unutar HEP grupe jasno su odvojena (upravljački, računovodstveno i pravno) društva koja obavljaju regulirane djelatnosti (prijenos i distribucija) od nereguliranih djelatnosti (proizvodnja i opskrba).

Djelatnost proizvodnje, prijenosa, distribucije i opskrbe električnom energijom HEP grupa obavlja na čitavom području Hrvatske i najveći je opskrbljivač električnom energijom. U 2015. godini ostvarena je dobit iz poslovanja od 3.149,0 milijuna kuna. Prihod od prodaje električne energije iznosi 10.537,4 milijuna kuna, od čega je 95 posto prihoda ostvareno od opskrbe domaćih kupaca, a 5 posto prodajom izvan Hrvatske.³³

Društva u stopostotnom vlasništvu HEP-a d.d.:

1. HEP-Proizvodnja d.o.o. obavlja djelatnosti proizvodnje električne energije i proizvodnje toplinske energije za centralne toplinske sustave gradova Zagreba, Osijeka i Siska. Na području BiH nalazi se C.S. Buško blato d.o.o., tvrtka-kći HEP Proizvodnje d.o.o.
2. TE Plomin d.o.o. upravlja drugim blokom termoelektrane Plomin, snage 210 MW (do 28. svibnja 2015. društvo je bilo u suvlasništvu HEP-a d.d. i RWE Energie; na temelju Ugovora o prijenosu poslovnog udjela i Sporazuma o raskidu suradnje,

³³ Godišnje izvješće 2015., HEP.

Skupština TE Plomina d.o.o. donijela je odluku o izmjeni Društvenog ugovora, prema kojem je jedini osnivač Društva HEP d.d.).

3. **HEP - Operator distribucijskog sustava d.o.o.** ima zadaću pouzdane opskrbe kupaca. Obavlja razdiobu električne energije preuzete iz prijenosne mreže, prodaju, mjerenje, obračun i naplatu isporučene električne energije. Odgovoran je za održavanje i vođenje distribucijske mreže i postrojenja.
4. HEP-Opskrba d.o.o. registrirana je za obavljanje opskrbe električnom i toplinskom energijom te plinom.
5. HEP-Trgovina d.o.o. u ime i za račun HEP-a d.d. obavlja djelatnosti kupoprodaje električne energije i zakupa prekograničnih prijenosnih kapaciteta, kupoprodaje plina i zakupa kapaciteta transportnog sustava, optimiranja rada HEP-ovih elektrana u cilju osiguranja potrebnih količina električne energije za HEP-ove kupce po najpovoljnijim uvjetima, trgovanja emisijskim jedinicama, trgovanja zelenim certifikatima i sklapanja ugovora o otkupu električne energije s proizvođačima izvan HEP grupe. Na tržištima susjednih država posluju tvrtke-kćeri HEP Trgovine: HEP Energija d.o.o. Ljubljana (Slovenija), HEP Magyarorszag Energia KFT (Mađarska), HEP Trade d.o.o. Beograd (Srbija), HEP KS.sh.p.k. Priština (Kosovo) i HEP Trade d.o.o. Mostar (BiH).
6. HEP-Toplinarstvo d.o.o. bavi se proizvodnjom, distribucijom i opskrbom toplinskom energijom, a djeluje na području gradova Zagreba, Osijeka, Siska, Velike Gorice, Zaprešića i Samobora. Registrirano je za obavljanje djelatnosti kupca toplinske energije.
7. HEP-Plin d.o.o., sa sjedištem u Osijeku, obavlja djelatnosti distribucije i opskrbe kupaca prirodnim plinom.
8. HEP - Opskrba plinom d.o.o. nositelj je poslovnih aktivnosti koje se odnose na obavljanje trgovačkog posredovanja na domaćem i inozemnom tržištu, provođenje postupaka ugovaranja nabave energenata – plina te prodaje za potrebe korisnika javne

usluge, za potrebe društava unutar HEP grupe i ostalih krajnjih kupaca, trgovine plinom, opskrbe plinom i pružanjem usluga u trgovini.

9. HEP ESCO d.o.o. tvrtka je za pružanje usluga u energetici koja razvija, izvodi i financira tržišno utemeljene projekte energetske učinkovitosti.
10. HEP - Upravljanje imovinom d.o.o. (do svibnja 2015. tvrtka je glasila HEP - Odmor i rekreacija d.o.o.) društvo je zaduženo za upravljanje neposlovnom imovinom HEP grupe i obavljanje turističke djelatnosti.
11. Plomin Holding d.o.o. razvija lokalne infrastrukturne i poduzetničke projekte uz TE Plomin.
12. Program Sava d.o.o. tvrtka je zadužena za razvoj i upravljanje višenamjenskim Programom zaštite, uređenja i korištenja rijeke Save i zaobalja od granice s Republikom Slovenijom do Siska.³⁴

Društva u mješovitom vlasništvu:

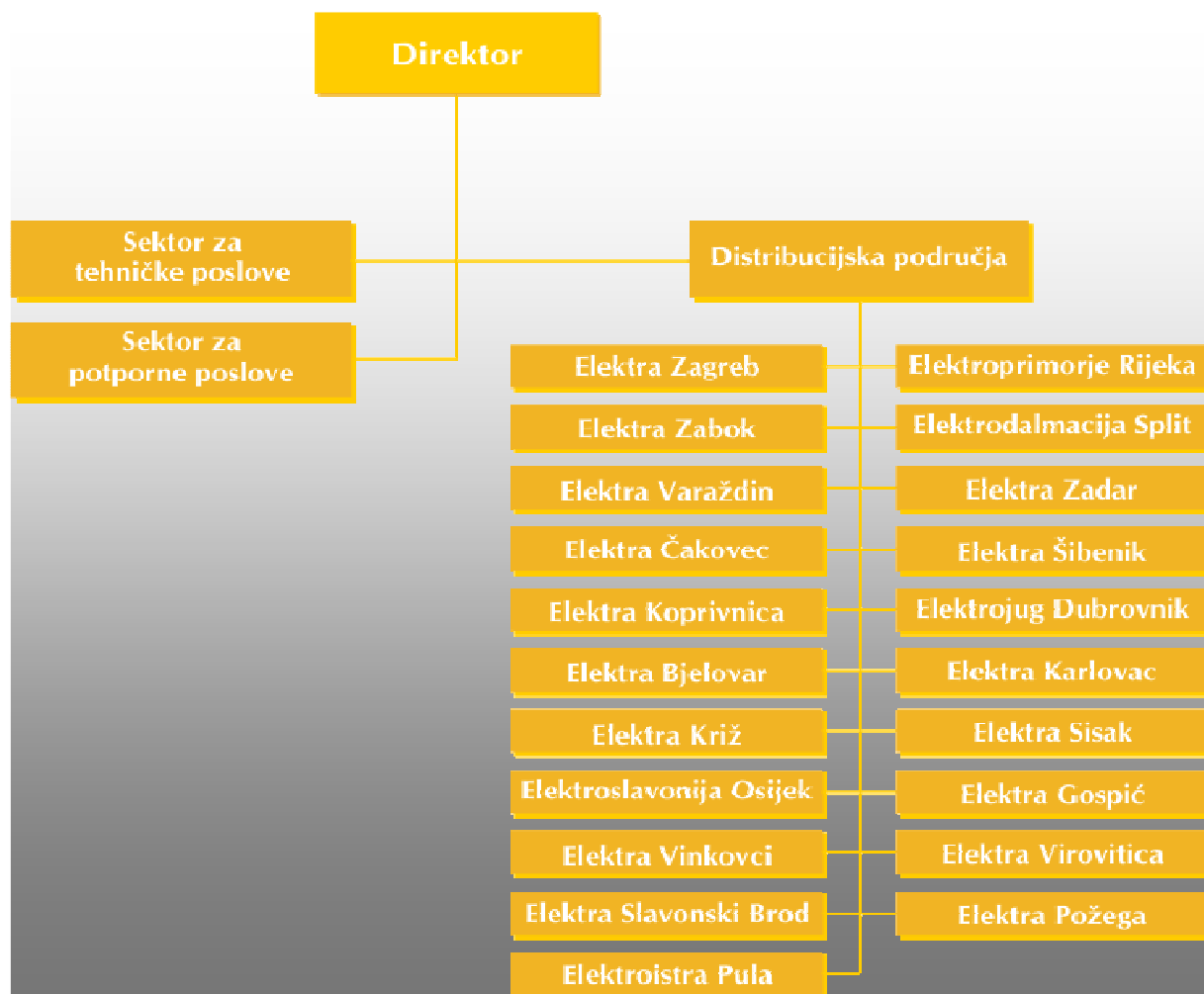
1. HEP Telekomunikacije d.o.o., u suvlasništvu HEP-a d.d., HEP - Operatora distribucijskog sustava d.o.o. i Hrvatskog operatora prijenosnog sustava d.o.o., pruža telekomunikacijsku potporu poslovanju HEP grupe.
2. NE Krško d.o.o. (Nuklearna elektrana Krško), Republika Slovenija, u suvlasništvu je HEP-a d.d. i GEN Energije (50%:50%).
3. LNG Hrvatska d.o.o. u suvlasništvu HEP-a d.d. i Plincroa d.o.o. (50%:50%), tvrtka je osnovana s namjerom izgradnje i upravljanja infrastrukturom potrebnom za prihvata, skladištenje i uplinjavanje ukapljenog prirodnog plina.

³⁴ InfoHEP, rujna, 2015.

4. Novenerg d.o.o. (registriran u listopadu 2015.), u suvlasništvu HEP-a d.d. i RWE Hrvatska d.o.o. (50%:50%) bavi se strateškom procjenom i analizom potencijala ulaganja u kapacitete za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora energije i pružanje usluga tehničkog konzaltinga.

U radu ćemo se pozabaviti povezanim društvom, tvrtkom kćeri – HEP Operatorom distribucijskog sustava d.o.o., te njenim iskustvom u ulozi vjerovnika predstečajne nagodbe. HEP ODS obavlja razdiobu električne energije preuzete iz prijenosne mreže, prodaju, mjerenje, obračun i naplatu isporučene električne energije. Odgovoran je za održavanje i vođenje distribucijske mreže i postrojenja.

Zadužen je i za obavljanje javne usluge opskrbe električnom energijom, prema reguliranim uvjetima.

Slika 1. Organizacijska struktura O.D.S. d.o.o.

4.2.Odgovornost unutar poduzeća u provođenju postupka predstečajne nagodbe

Organizacija vođenja poslova naplate potraživanja i odgovornost za naplatu potraživanja utemeljeni su na važećem Pravilniku o organizaciji i sistematizaciji poslova u HEP ODS-u. Kao nadogradnju u području vođenja poslovanja s gledišta izbjegavanja negativnih posljedica rizika u različitim poslovnim područjima, direktor HEP ODS-a donosi odluku o osnivanju Odbora za upravljanje rizicima u postupcima predstečajne nagodbe i postupanju odgovornih osoba u postupcima predstečajne nagodbe. Ovaj Odbor djeluje s razine društva prema direktorima distribucijskih područja.³⁵

U distribucijskim područjima za poslove opskrbe električnom energijom kupaca, uključujući poslove vezane uz naplatu potraživanja, a pod kojima podrazumijevamo pravovremeno slanje opomena za neizvršene obveze, poduzimanje radnji u svrhu naplate novčanih tražbina HEP ODS-a, prikupljanje instrumenata osiguranja plaćanja i postupke obustave isporuke električne energije, odgovornost je prije svih u radu rukovoditelja Službe za mjerenje i obračun, rukovoditelja Odjela za mjerenje i obračun te Odjela za opskrbu ili rukovoditelja Pogona, kao i izvršnih radnika koji rade na naplati u navedenim organizacijskim jedinicama.³⁶

U pravilu, osobe odgovorne za naplatu su i osobe koje od strane HEP ODS-a sudjeluju u predstečajnom postupku. Postupanje rukovoditelja Službi za mjerenje i obračun, Odjela za mjerenje i obračun, Odjela za opskrbu ili rukovoditelja Pogona kao i Odbora za upravljanje rizicima u postupcima predstečajne nagodbe je dodatno uređeno u Odluci Uprave Društva o osnivanju Odbora za upravljanje rizicima u postupcima predstečajne nagodbe i postupanju odgovornih osoba u postupcima predstečajne nagodbe.³⁷

Odgovornost za ukupnu uspješnost u naplati potraživanja svakog distribucijskog područja snosi direktor. Direktor može u cilju poboljšanja naplate potraživanja imenovati koordinate, radne skupine ili druge oblike organiziranja izvršenja ovih poslova, a sve sukladno odrednicama Pravilnika o organizaciji i sistematizaciji poslova u HEP ODS-u. Za vođenje

³⁵ HEP, Operator distribucijskog sustava, Uputa za postupanje u postupcima predstečajnih nagodbi, Zagreb, 07.06. 2013.

³⁶ Ibid.1.

³⁷ Ibid.2.

postupaka predstečajnih nagodbi i odgovornost za ostvarenje tih postupaka, direktor distribucijskog područja može imenovati posebnu osobu (preporuča se pravne struke).

Organizacija vođenja poslova naplate potraživanja, odgovornost za naplatu potraživanja i vođenje postupaka predstečajne nagodbe u distribucijskim područjima mora biti potpuno razvidna svim uključenim sudionicima.

4.3. Učinci na rezultat poslovanja, obuhvat postupaka i dodatna sredstva osiguranja tražbine

Predstečajne nagodbe i posljedice na poslovni rezultat HEP ODS-a i svih organizacijskih jedinica, predstavlja u svojoj biti naknadno upravljanje posljedicama prethodnog postupka naplate potraživanja kod kupaca s poteškoćama u poslovanju, gdje HEP ODS može kod neosiguranih potraživanja očekivati naplatu tek jednog dijela ukupnog potraživanja. Rezultati rada nadležne Službe biti će iskazivani i ocjenjivani s gledišta ostvarenja predstečajnih nagodbi u internom sustavu izvješćivanja.

U obuhvatu praćenja, dogovaranja, provođenja postupka te izvješćivanja, su svi pravni subjekti, uključivo i obrti (kategorija kupaca – poduzetništvo), s kojima HEP ODS ima sklopljen ugovorni odnos (ugovor o opskrbi električnom energijom i/ili ugovor o korištenju mreže) iz kojeg proistječe nepodmireno potraživanje.

S danom donošenja Upute za postupanje u postupcima predstečajnih nagodbi potrebno je započeti postupak upisa svih zadužnica, koje su prikupljene kao sredstvo osiguranja plaćanja, u Registar zadužnica.

S danom donošenja Upute u odnosu na kupce koji su HEP ODS-u kao vjerovniku predstavili Plan financijskog restrukturiranja i/ili podnijeli prijedlog za otvaranje postupka predstečajne nagodbe, ali **postupak još uvijek nije otvoren**, potrebno je:³⁸

1. Ukoliko su kod kupca ispunjeni svi uvjeti iz članka 95. Općih uvjeta za opskrbu električnom energijom, bez odgađanja uputiti dopis kojim se poziva kupca na dostavu dodatnih sredstava osiguranja plaćanja (bankarsko jamstvo ili izjava o jamstvu jamca platca, zajedno s predajom zadužnice jamca platca), u odnosu na cjelokupni postojeći dug i buduće tražbine (minimalno u iznosu 2 prosječna mjesečna računa kupca), po

³⁸ Ibid. 4.

važećim međusobnim ugovorima. Primjerenim rokom smatra se standardni rok iz opomene – 8 dana.

2. Ukoliko kupac ne dostavi zatražena sredstva osiguranja plaćanja, prvog idućeg dana nakon proteka zadanog roka potrebno je kupcu uputiti najavu obustave isporuke električne energije te, sukladno postupku propisanom Općim uvjetima za opskrbu električnom energijom, provesti obustavu.

U odnosu na kupce nad kojima je **otvoren postupak** predstečajne nagodbe potrebno je:

1. Ukoliko su kod kupca ispunjeni svi uvjeti iz članka 95. Općih uvjeta za opskrbu električnom energijom, bez odgađanja uputiti dopis kojim se poziva kupca na dostavu dodatnih sredstava osiguranja plaćanja (bankarsko jamstvo ili izjava o jamstvu jamca platca, zajedno s predajom zadužnice jamca platca), u odnosu na buduće tražbine po važećim međusobnim ugovorima do njihova isteka i izjavu - suglasnost povjerenika predstečajne nagodbe. Primjerenim rokom smatra se standardni rok iz opomene – 8 dana.
2. Ukoliko kupac ne dostavi zatražena sredstva osiguranja plaćanja niti podmiri dugovanje za potrošnju nastalu tijekom postupka predstečajne nagodbe, potrebno je postupiti u skladu sa člankom 94. Općih uvjeta.

4.4. Sklapanje ugovora nakon pokretanja predstečajne nagodbe

U slučaju da nije sklopljen ugovor, prilikom sklapanja ugovora (tipski ugovor kojim se regulira korištenje mreže i javna usluga opskrbe) s društvima nad kojima je otvoren postupak predstečajne nagodbe, potrebno je, bez odlaganja, zatražiti potpisanu izjavu – suglasnost predstečajnog povjerenika o tome da će kupac plaćati obveze iz ugovora te od kupca tražiti dodatne instrumente osiguranja plaćanja (bankarskog jamstva ili izjave o solidarnom jamstvu jamca platca i zadužnice jamca platca).

4.4.1. Pojašnjenja pojmova vezanih za predstečajnu nagodbu

Neki od važnijih izraza imaju slijedeće značenje i važno ih je razumjeti:

Odgovorna osoba je osoba zadužena za potrebe prikupljanja i obrade podataka, prijavu tražbina u postupku predstečajne nagodbe, koordinaciju sa Službom za mjerenje i obračun u sjedištu društva te odborom za upravljanje rizicima. Odgovorna osoba je obvezna redovito pratiti internetske stranice FINA-e te ažurirati podatke o otvaranju, rokovima i tijeku postupaka predstečajne nagodbe otvorenim nad kupcima HEP ODS-a.

Ukupni iznos tražbine (limit) s uključenom glavnicom i pripadajućim kamatama za isporučenu električnu energiju i/ili naknadom za korištenje mreže, drugim naknadama i svim ostalim troškovima nastalim prije otvaranja postupka predstečajne nagodbe.

Odbor za upravljanje rizicima u postupcima predstečajne nagodbe osniva se i njegov se rad uređuje odlukom direktorice HEP ODS-a. Odbor čini u pravilu 5 zaposlenika HEP ODS-a koji obavljaju ključne poslovne procese društva i zaduženi su za proces pripreme odlučivanja o načinu glasovanja o Planu financijskog restrukturiranja kupca pred FINA-om. Odbor o svome radu priprema pisana izvješća, prijedloge odluka i obrazloženja za Upravu HEP ODS-a i Nadzorni odbor društva, vodi zapisnike, koordinira i prati izvršenje odluka.

Razlučni vjerovnici su vjerovnici koji imaju založno pravo ili pravo namirenja na kojoj dužnikovoj stvari ili pravu koji su upisani u javnoj knjizi (zemljišnoj knjizi, upisniku brodova, zrakoplova, intelektualnog vlasništva i sl.). Razlučni vjerovnici koji se nisu odrekli prava na odvojeno namirenje imaju pravo pokrenuti i voditi sudski ili javnobilježnički ovršni postupak radi prodaje stvari ili unovčenja prava i nakon otvaranja postupka predstečajne nagodbe.³⁹

Izlučni vjerovnik je osoba koja na temelju svoga stvarnog ili obveznog prava može dokazati da neki predmet ne pripada imovini dužnika te nije vjerovnik u postupku predstečajne nagodbe.

Vjerovnik stečajne mase je vjerovnik koji prema dužniku ima tražbinu po osnovi troškova stečajnog postupka i ostalih tražbina prema stečajnoj masi. On se namiruje prioriteto

³⁹ Čuveljak, J., Stečajni zakon s komentarom i sudskom praksom i Zakon o financijskom poslovanju i predstečajnoj nagodbi s komentarima, Zagreb, Zgombić & Partneri, 2013., str. 122.

odnosno prije stečajnih vjerovnika iz stečajne mase koja ostaje nakon namirenja razlučnog vjerovnika ako ga dužnik ima.

Stečajni vjerovnik je osoba odnosno osobni vjerovnik dužnika koji u vrijeme otvaranja stečajnog postupka ima koju imovinsko pravnu (novčanu) tražbinu prema dužniku, a namiruje se nakon razlučnih vjerovnika i vjerovnika stečajne mase, ako ih dužnik ima, prema redoslijedu razvrstanom u isplatne redove.

Neosigurani vjerovnici su vjerovnici sa stvarnim ili obveznim pravom suprotno pojmovima „razlučni” i „izlučni” vjerovnik, a kod njih se tražbina temelji na ovršnoj ispravi ili na vjerodostojnoj ispravi.

Zadužnica kao instrument osiguranja plaćanja ima svojstvo ovršne isprave temeljem koje ovrhovoditelj može tražiti ovrhu protiv dužnika ili jamca platca i u smislu učinka izjednačena je s pravomoćnim rješenjem o ovrsi kojim se ovrha provodi u izvansudskom postupku namirenja ovrhovoditelja, a ima i svojstvo ovršne isprave na temelju koje se može tražiti ovrha na drugom predmetu ovrhe.

Ovrha ili ovršni postupak je postupak prisilnog ostvarivanja tražbine vjerovnika na temelju ovršne ili vjerodostojne isprave, a sredstva ovrhe su ovršne radnje kojima se tražbina prisilno ostvaruje (naplata s računa dužnika, oduzimanje, zapljena i prodaja pokretnina dužnika, prisilna prodaja nekretnina dužnika i dr.). Između prisilnog ostvarivanja tražbine po pravilima ovrhe u ovršnom postupku (individualna ovrha) i prisilnog ostvarivanja tražbine svih vjerovnika dužnika u predstečajnom i stečajnom postupku (generalna ovrha) prednost je dana stečajnom postupku pa je zato posljedica otvaranja predstečajnog i stečajnog postupka.

4.5. Kupac podnio prijedlog za pokretanje postupka predstečajne nagodbe

4.5.1. Postoji dospjelo potraživanje HEP ODS-a prema kupcu

Prema svakom kupcu kategorije poduzetništvo koji je podnio prijedlog za pokretanje postupka predstečajne nagodbe, pri čemu postupak još uvijek nije otvoren, a u poslovnim knjigama HEP ODS-a postoji iskazano potraživanje prema kupcu, potrebno je:

1. Aktivirati možebitno raspoložive instrumente osiguranja plaćanja,
2. Ukoliko instrumenti osiguranja plaćanja nisu raspoloživi ili dostatni za pokriće iznosa dospjelih potraživanja, pisanim putem zahtijevati od kupca dostavu dodatnih sredstava osiguranja plaćanja (bankarsko jamstvo ili izjava o solidarnom jamstvu) za cjelokupan iznos dospjelih potraživanja,
3. Kad se ocijeni kako će prije otvaranja postupka predstečajne nagodbe dospjeti još jedan račun za stvorene obveze kupca, treba zahtijevati sredstvo osiguranja plaćanja i za nedospjeli račun (ukoliko su ispunjeni uvjeti iz članka 95. Općih uvjeta),
4. Ukoliko kupac u navedenom roku ne dostavi instrument osiguranja plaćanja odgovorna osoba HEP ODS-a će postupkom propisanim Općim uvjetima za opskrbu električnom energijom provesti postupak obustave isporuke električne energije, isključenjem postrojenja kupca s mreže,
5. Ukoliko je nad dužnikom, u međuvremenu, tijekom postupka zahtijevanja instrumenata osiguranja plaćanja otvoren predstečajni postupak, tada se od povjerenika predstečajne nagodbe zahtjeva suglasnost povjerenika predstečajne nagodbe, a izjavu o solidarnom jamstvu zamjenjujemo drugom izjavom o solidarnom jamstvu.

4.5.2. Postoji dospjelo potraživanje HEP ODS-a prema kupcu bez opskrbljivača

Prema svakom kupcu kategorije poduzetništvo koji je u prijelazu iz položaja povlaštenog kupca i nema opskrbljivača, a koji je podnio prijedlog za pokretanje postupka predstečajne nagodbe, pri čemu postupak još uvijek nije otvoren, dok u poslovnim knjigama HEP ODS-a ima iskazano potraživanje prema kupcu, potrebno je:

1. Ukoliko s kupcem nije sklopljen ugovor (tipski ugovor kojim se regulira korištenje mreže i javna usluga opskrbe), ponuditi kupcu zaključenje Ugovora o korištenju javne usluge, čijim se obostranim potpisom uređuju odnosi glede korištenja mreže i pružanja javne usluge opskrbe električnom energijom, a prestaju važiti svi ranije zaključeni ugovori između kupca i HEP ODS-a.

2. Ukoliko kupac ne zaključi ponuđeni ugovor, treba mu poslati opomenu i nakon opomene treba ga isključiti s mreže.

3. Ukoliko kupac zaključi ponuđeni ugovor daljnji postupak treba biti kao prethodno opisani.

Odgovornost za uredno i pravodobno vođenje opisanog postupka je u distribucijskom području na odgovornoj osobi u Službi za mjerenje i obračun, Pogonu, odnosno u Odjelu za mjerenje i obračun ili Odjelu za opskrbu.

4.5.3. Prije pokretanja postupka predstečajne nagodbe donesene privremene mjere

Prije otvaranja postupka predstečajne nagodbe, Nagodbeno vijeće može na prijedlog dužnika naložiti FINA-i da zastane s provedbom ovrhe i osiguranja plaćanja (privremena mjera). Odredi li Nagodbeno vijeće privremenu mjeru, dužno je istodobno zaključkom imenovati povjerenika predstečajne nagodbe. Odgovorna osoba u distribucijskom području treba pokrenuti traženje prema Povjereniku predstečajne nagodbe te tražiti njegovu suglasnost za plaćanje budućih obveza kupca glede naknade za korištenje mreže kao i opskrbe električnom energijom.

Imenovanjem Povjerenika predstečajne nagodbe započinje razdoblje predstečajnog postupka, što znači da potrošena električna energija od tog dana na dalje, mora biti uredno, u rokovima dospijeća, plaćena. Ukoliko se kupac-dužnik ne ponaša sukladno čl. 17. Zakona o financijskom poslovanju i predstečajnoj nagodbi nadležno distribucijsko područje treba postupati sukladno čl. Općih uvjeta isporuke električne energije. S obzirom na različiti „status“ starog i novog dugovanja, potrebno je razgraničiti potrošnju (očitanje ili procjena).

Pokretanjem postupka predstečajne nagodbe ne obustavlja se ranije pokrenuti niti pokreće novi postupak utuženja.

4.6. Donošenje rješenja o pokretanju postupka predstečajne nagodbe

Rješenje o pokretanju postupka predstečajne nagodbe donosi Nagodbeno vijeće ako ne postoje prepreke za zakonsko postupanje. Postupak će općenito za vjerovnike obuhvaćati slijedeće:

1. O otvaranju postupka predstečajne nagodbe vjerovnici se obavještavaju oglasom. Oglas se objavljuje na web-stranici FINA istoga dana kad je doneseno rješenje o otvaranju postupka predstečajne nagodbe.

2. Rješenjem o pokretanju postupka predstečajne nagodbe pozvat će se vjerovnici da u roku od 30 dana od dana objave oglasa o pozivanju vjerovnika na stranici FINA-e, prijave svoje tražbine.

3. Razlučni i izlučni vjerovnici pozvat će se da u roku iz točke 1. obavijeste Nagodbeno vijeće o svojim pravima, pravnoj osnovi razlučnog, odnosno izlučnog prava i dijelu imovine dužnika na koji se odnosi njihovo razlučno ili izlučno pravo.

4. Razlučni vjerovnici koji se odriču prava na odvojeno namirenje dužni su prijaviti svoju tražbinu, obavijestiti o razlučnom pravu i dati pisanu izjavu da se odriču prava na odvojeno namirenje.

5. Rješenjem o otvaranju predstečajne nagodbe, Nagodbeno vijeće zakazat će prvo ročište za prijavu tražbina.

U slučaju da HEP ODS nije razlučni ili izlučni vjerovnik, mora samo biti pravodoban i točan u prijavi svoje tražbine (ne smije pogrešno utvrditi iznos i/ili propustiti ročište za prijavu tražbine). U slučaju da je HEP ODS razlučni vjerovnik može se i ne mora odreći prava na odvojeno namirenje. U slučaju da se ne odriče prava na odvojeno namirenje, to je potrebno

izričito navesti u Obavijesti o svojim pravima. Odriče li se HEP ODS prava na odvojeno namirenje, dužan je prijaviti svoju tražbinu, obavijestiti o razlučnom pravu i dati pisanu izjavu da se odriče prava na odvojeno namirenje.

Odgovornost za praćenje ovog dijela postupka u distribucijskom području (pojava oglasa o donošenju rješenja o pokretanju postupka i pozivanje vjerovnika na Internet stranici FINA-e) ima Rukovoditelj Službe za mjerenje i obračun odnosno rukovoditelj Odjela za opskrbu ili rukovoditelj Pogona, a ukoliko su predstečajnim postupkom obuhvaćena potraživanja od naplativih usluga odgovorna osoba je rukovoditelj Službe za izgradnju.

Odgovornost za dio postupka koji se odnosi na prijavu tražbina je na rukovoditelju Odjela za pravne poslove ili pravniku imenovanom za potporu poslovima opskrbe.

4.7. Podaci za prijavu tražbine

Prijava tražbina vrši se u distribucijskim područjima te treba sadržavati:

1. Naziv tvrtke, OIB, sjedište ili poslovnu adresu, odnosno ime i prezime, poslovnu adresu ili adresu prebivališta vjerovnika,
2. Pravnu osnovu tražbine i njezinu visinu,
3. Dokaz o postojanju tražbine i njezine visine,
4. Naznaku o postojanju ovršne isprave.

Osoba odgovorna za prijavu tražbine prijavljuje tražbine na temelju slijedećih izvora podataka:

1. ugovora o korištenju javne usluge ili ugovora o korištenju mreže,
2. IOS-a,
3. kartice kupca,
4. salda ispostavljenih računa,
5. obračuna kamata,
6. zadužnice,
7. presude, pravomoćnog rješenja o ovrsi, itd.

Tražbine se utvrđuju, razgraničavaju i prijavljuju s danom imenovanja Povjerenika predstečajne nagodbe (kod kupaca s mjerenjem snage potrebno je primijeniti odredbe Tarifnog sustava za opskrbu električnom energijom s iznimkom povlaštenih kupaca, bez visine tarifnih stavki). Tražbine nastale do datuma rješenja o otvaranju postupka predstečajne nagodbe, prijavljuju se u postupku predstečajne nagodbe. U slučaju kada su predstečajnom nagodbom obuhvaćena potraživanja HEP ODS-a u više distribucijskih područja, u koraku prijave potraživanja pojavljuje se potreba koordinacije između distribucijskih područja. Ulogu koordinatora prijave tražbina Nagodbenom vijeću ima odgovorna osoba za prijavu tražbine onog distribucijskog područja u čijem se sjedištu održava ročište (u regionalnom centru FINA). Za potrebe koordinacije planira se formirati središnje mjesto informiranja o postupcima/aktivnostima predstečajnih nagodbi.

4.8. Ispitni postupak kod prvog ročišta za prijavu tražbina

Ročišta za iznose potraživanja preko 10 milijuna kuna održavaju se u Zagrebu, a za niže iznose u regionalnim centrima FINA-e prema sjedištu dužnika. Opis postupka:

1. Na prvom ročištu utvrđuju se tražbine prema prijavama vjerovnika i ispravama dostavljenim od strane dužnika.
2. Tražbine u pogledu kojih postoji suglasnost između dužnika i vjerovnika o postojanju i visini tražbine tog vjerovnika, te tražbine za koje postoji ovršna isprava smatraju se utvrđenim tražbinama, osim ako dužnik raspolaže javnom ili javno ovjerovljenom ispravom kojom dokazuje da je tražbina prestala.
3. Tražbine u pogledu kojih nisu podnesene prijave vjerovnika smatraju se utvrđenima ako je njihovo postojanje i visinu dužnik naveo u izvješću o financijskom stanju i poslovanju društva.
4. Nagodbeno vijeće sastavlja posebnu tabelu ispitanih tražbina u koju za svaku pojedinu tražbinu unosi u kojoj je mjeri utvrđena, odnosno osporena.
5. Na temelju tabele iz točke 4. nagodbeno vijeće donosi rješenje kojim odlučuje o tome u kojem su iznosu utvrđene, odnosno osporene pojedine tražbine.

6. Ako vrijednost osporenih tražbina prelazi 25% vrijednosti prijavljenih tražbina, postupak predstečajne nagodbe se obustavlja. Iznimno se postupak može nastaviti, ako se u pogledu osporenih tražbina na ročištu postigne suglasnost između dužnika i svih vjerovnika.

7. Dužnik obrazlaže prijedlog za predstečajnu nagodbu i daje izjavu da podaci o financijskom stanju i poslovanju dužnika koji su podneseni uz prijedlog za predstečajnu nagodbu u svemu odgovaraju stvarnom stanju.

8. Nakon izlaganja dužnika o prijedlogu, izjašnjava se povjerenik predstečajne nagodbe.

Osobe odgovorne za prijavu tražbina moraju provjeriti jesu li tražbine u cijelosti uredno utvrđene i da li su svrstane u odgovarajuću skupinu. Za potraživanja HEP ODS-a to je skupina pod nazivom „Društva u većinskom državnom vlasništvu i tijela javne uprave“.

Na poziv za pristupanje prethodnom ročištu kao i ročištu za prijavu tražbine, a koja se održavaju u regionalnim centrima FINA-e, ročištu su dužne pristupiti odgovorne osobe HEP ODS-a za prijavu tražbina. Nakon povratka s ročišta potrebno je načiniti kratku bilješku o tijeku događaja s ročišta, položaju tražbine HEP ODS-a u daljnjem postupku i potrebnom postupanju u daljnjem postupku. Organizacija izlaska na ročišta i aktivno sudjelovanje u radnjama predstečajne nagodbe u nadležnosti je distribucijskog područja za čijeg kupca je pokrenut postupak, a mjesto ročišta je na njegovom području.

U slučaju da su predstečajnom nagodbom obuhvaćena potraživanja HEP ODS-a u dva ili više distribucijskih područja, organizacija izlaska na ročišta i aktivno sudjelovanje u radnjama predstečajne nagodbe u nadležnosti je onog distribucijskog područja u čijem se sjedištu održava ročište (u regionalnom centru FINA). Pri tome se odgovorne osobe iz drugih distribucijskih područja obvezuju na aktivnu suradnju. Organizaciju i nadzor ove koordinacije dogovaraju direktori distribucijskih područja ili po njima ovlašteni djelatnici.

4.9. Ročište za glasovanje o Planu financijskog restrukturiranja dužnika

Plan financijskog restrukturiranja smatra se prihvaćenim ako za njega glasuju vjerovnici čije tražbine prelaze 1/2 vrijednosti utvrđenih tražbina za svaku skupinu vjerovnika, ili ako za njega glasuju vjerovnici čije tražbine prelaze 2/3 vrijednosti svih utvrđenih tražbina.

Formatizirani obrazac za glasovanje treba dostaviti Nagodbenom vijeću najkasnije do početka ročišta za glasovanje. Odgovorna osoba HEP ODS-a koja će nazočiti glasovanju mora imati jednoznačne stavove o tome što je prihvatljiv Plan financijskog restrukturiranja kupca dužnika. Uputa, odnosno, stav o tome što je prihvatljiv Plan financijskog restrukturiranja kupca dužnika treba biti dostupna najkasnije dan prije ročišta za glasovanje.

Ocjena mogućeg utjecaja na ishod predstečajne nagodbe temelji se na odredbama Zakona o financijskom poslovanju i predstečajnoj nagodbi. Do donošenja opće odluke Nadzornog odbora HEP ODS-a o sudjelovanju u financijskom restrukturiranju kupca dužnika, prihvatljiv Plan financijskog restrukturiranja je isključivo onaj kojim se predlaže podmirenje dugovanja u cijelosti, uz mogućnost obročnog plaćanja.

Plan financijskog restrukturiranja smatra se u pravilu prihvatljivim ako se njime predlaže podmirenje potraživanja HEP ODS-a u cijelosti (uz obročno plaćanje). U slučaju da se nagodbom predlaže otpis potraživanja ili kamata, nužno je ishoditi posebno odobrenje Nadzornog odbora, prije prihvaćanja Plana financijskog restrukturiranja.

4.10. Postupak od prihvaćanja Plana financijskog restrukturiranja dužnika

Postupanje u ovom dijelu postupka strogo slijedi Zakon o financijskom poslovanju i predstečajnoj nagodbi no sada nema sudske prakse pa se može očekivati i prilagodba ove Upute tijekom stjecanja i pod utjecajem iskustva. Sada se propisuje slijedeći postupak:

1. Dužnik je dužan u roku od tri dana od dana izvršnosti rješenja, kojim je utvrđeno da su vjerovnici prihvatili Plan financijskog restrukturiranja, podnijeti trgovačkom sudu, nadležnom prema sjedištu dužnika, prijedlog za sklapanje predstečajne nagodbe.
2. Uz prijedlog za sklapanje predstečajne nagodbe dužnik je dužan dostaviti dokumentaciju sukladno čl. 66. Zakona o financijskom poslovanju i predstečajnoj nagodbi.
3. Ako je prvostupanjski sud na temelju dostavljenih isprava utvrdio da su ispunjene pretpostavke za sklapanje predstečajne nagodbe, dužan je odrediti ročište radi sklapanja predstečajne nagodbe.
4. Ročište za sklapanje predstečajne nagodbe mora se održati u roku od 15 dana od dana podnošenja prijedloga.

5. O ročištu radi sklapanja predstečajne nagodbe dužnik i svi vjerovnici koji su prihvatili plan financijskog restrukturiranja se obavještavaju oglasom.

6. Oglas se objavljuje isticanjem na oglasnoj ploči suda i objavom na web stranici Financijske agencije, najkasnije osam dana prije održavanja ročišta.

7. Sud će dopustiti sklapanje predstečajne nagodbe ako su na ročištu za sklapanje predstečajne nagodbe svoj pristanak dali dužnik i vjerovnici koji su prihvatili plan financijskog restrukturiranja, a čije tražbine čine potrebnu većinu iz članka 63. Zakona o financijskom poslovanju i predstečajnoj nagodbi.

8. Sadržaj predstečajne nagodbe mora biti u cijelosti istovjetan sa sadržajem prihvaćenog plana financijskog restrukturiranja.

4.11. Pravne posljedice nakon otvaranja predstečajnog postupka

Navodimo za HEP ODS važne pravne posljedice na odnos prema dužniku i tražbinama, a koje nastupaju od trenutka objave otvaranja postupka na Internet stranici FINA-e:

1. Prekidaju se postupci ovrhe i osiguranja plaćanja koji su započeli prije otvaranja postupka predstečajne nagodbe, osim za razlučne i izlučne vjerovnike,
2. Od dana objave rješenja o otvaranju postupka predstečajne nagodbe Financijska agencija prestaje izvršavati osnove za plaćanje evidentirane za plaćanje na teret dužnika,
3. Od otvaranja postupka predstečajne nagodbe do kraja toga postupka, dužnik smije plaćati samo uz prethodnu suglasnost povjerenika predstečajne nagodbe
4. Prijavom tražbina u postupku predstečajne nagodbe prekida se zastara od dana podnesene prijave do protoka roka za isplatu određenog u predstečajnoj nagodbi.
5. Nedospjele tražbine HEP ODS-a dospijevaju otvaranjem postupka predstečajne nagodbe radi ponovnog ugovaranja rokova i načina plaćanja.
6. Otvaranjem postupka predstečajne nagodbe moći će se izvršiti prijeboj međusobnih potraživanja vjerovnika i dužnika, a sukladno Zakonu o obveznim odnosima.

Dužnik je dužan osigurati da sve mjere financijskog restrukturiranja iz Plana financijskog restrukturiranja pod kojima su vjerovnici prihvatili predstečajnu nagodbu budu provedene u

rokovima određenim za njihovu provedbu. Dužnik je dužan, za svako kalendarsko tromjesečje sastaviti izvješće o provedbi financijskog restrukturiranja.

4.12. Procjena prihvatljivosti plana financijskog restrukturiranja dužnika – limiti i zadužene osobe

Za potrebe donošenja odluke o prihvatljivosti Plana financijskog restrukturiranja kupca, odnosno o načinu glasovanja HEP ODS-a o Planu financijskog restrukturiranja pred FINA-om, definiraju se sljedeći limiti odlučivanja i odgovorne osobe, kao i način postupanja, za limit tražbine do 200.000 kn, i za limit 200.000 kuna i više.

Potrebno je svakodnevno pratiti objave vezane uz postupke predstečajnih nagodbi, a od dokumenata objavljenih na stranicama FINA-e proučiti Plan financijskog restrukturiranja dužnika.

Ukoliko postupak predstečajne nagodbe kupca bude obustavljen iz bilo kojeg razloga potrebno je odmah aktivirati sve raspoložive instrumente osiguranja plaćanja te, ovisno o uspješnosti naplate navedenim načinom, pokrenuti postupak obustave isporuke električne energije.

Nakon što smo opisali postupanje HEP ODS-a kao vjerovnika predstečajnih nagodbi, u tablici ćemo statistički prikazati sklopljene predstečajne nagodbe po iznosu prijavljenih potraživanja u razdoblju od 01.01.2013. do 31.12.2015.godine, distribucijskog područja Elektrodalmacije Split koje obuhvaća 12 pogona: Split, Trogir, Sinj, Omiš, Imotski, Makarska, Ploče, Metković, Brač, Hvar, Vrgorac i pogon Vis.

Tablica 5. Sklopljene predstečajne nagodbe po društvima (donesena pravomoćna rješenja pred Trgovačkim sudom u razdoblju 01.01.2013 - 31.12.2015. godine)

R.b.	Društvo	Datum sklapanja nagodbe i broj rješenja	Prijavljena potraživanja - sklopljene predstečajne nagodbe	Glavnica u kn	Dug koji se podmiruje (preostalo za otplatu) na dan 31.12.2015.
1.	PARK HOTEL d.o.o.	29.05.2014 br.7. Stpn-11/2014	538.615,83	522.347,15	103.719,62
2.	GRAĐEVNO d.d.	04.12.2014 br. 5. Stpn-99/2014	450.914,39	418.388,84	209.254,42
3.	D&M BAŠIĆ KAMENOLOMI d.o.o.	05.02.2014 br.14. Stpn-111/2013	193.329,76	181.780,73	135.330,84
4.	FENIKS, građevinski obrt	07.07.2014 br. 14. Stpn- 49/2014	86.053,22	74.617,39	54.040,52
5.	BOBITA d.o.o	14.11.2014 br. 4. Stpn-66/2014	69.739,57	68.839,51	26.156,82
6.	SOLARNE ČELIJE d.o.o.	24.04.2014 br. 14. Stpn-2/2014	48.486,42	46.636,06	33.940,49
7.	HOTELI PODGORA d.d.	06.03.2014 br. 7. Stpn-127/2013	42.578,56	42.578,56	29.804,99
8.	MESNICE KOD JOZE	11.12.2014 br. 7. Stpn 143/2013	39.257,59	35.235,60	39.257,59
9.	ADRIATIC d.d. (hotel Marjan)	30.07.2014 br.4. Stpn-42/2014	36.351,90	35.909,07	25.218,57
10.	DAUS TRUCK d.o.o.	08.01.2014 br. 12. Stpn- 1/2013	25.908,02	25.765,91	18.135,61
11.	DALMADOM d.o.o.	10.01.2014 br. 12. Stpn-57/2013	18.772,33	18.293,89	13.743,50

12.	ĆOKO TRADE d.o.o.	07.01.2014 br. 12. Stpn-13/2013	7.611,49	7.478,54	7.611,49
13.	OBRT NOSTALGIJA	30.04.2014 br.14. Stpn-13/2014	6.085,18	5.901,56	6.085,18
14.	ŠOLTA HT d.d.	29.04.2014 br. 14. Stpn-19/2014	5.222,04	4.238,42	1.350,00
15.	G.O. MIKA PUTZ	14.04.2014 br.4. Stpn-124/2013	4.538,59	3.195,18	3.930,47
16.	KARLO, Obrt za trgovinu i usluge	16.05.2014 br. 14. Stpn-146/2013	2.339,95	2.167,67	2.339,95
17.	POSEBNI PROJEKTI d.o.o.	09.12.2014 br.4. Stpn-23/2014	589,79	569,37	579,37
18.	KRIK d.o.o.	25.11.2013 br. 4. Stpn-21/2013	499,97	499,58	499,97
19.	MAJA, Krojačko- trgovački obrt	19.11.2013 br. 31- Stpn- 127/13	297,82	285,94	282,47
20.	IMS - 5 d.o.o.	15.01.2014. TS Split, PRAVOMOĆNO 12.12.2013.	19.902,34	19.376,02	11.941,40
21.	INSTITUT IGH d.d.	10.12.2013 br. 72. Stpn- 305/2013	16940	16.265	11.742,38
22.	BOROVO d.d.	07.07.2014 br. 4. Stpn- 98/14-24	11.192	11.121	7.023,22
23.	DALEKOVOD d.d.	05.02.2014 br. 40. Stpn-365/13	7.531	7.491	7.531,23
24.	OBŠIVAČ d.o.o.	14.07.2014 br.7. Stpn.47/2014	185.811	180.828	37.819,63

25.	VISOKI NAPON d.o.o.	11.02.2014 Stpn-325/13	1.525	1.335	859,94
26.	VARTEKS d.d.	13.12.2013. provjera s TS u Varaždinu - rješenje pravomoćno 22.07.2013.	26.988,69	26.686,55	18.892,08
27.	MESNICE ŠAKIĆ	16.01.2015 br. 4. Stpn-114/2014	43.300,96	42.965,48	29.745,59
28.	VOLJAK d.o.o.	23.03.2015 br. 9 Stpn-82/14	82.409,10	74.950,41	32.963,64
29.	LARU&CO d.o.o.	02.01.2015 br. 14. Stpn-69/2014	4.894,95	4.715,14	2.447,48
30.	SPORTINA d.o.o.	09.03.2015 br. 47. Stpn-398/14-10	37.087,23	36.589,91	34.604,33
31.	AUTO-ČOVIĆ d.o.o.	02.01.2015 br. 14. Stpn-69/2014	6.581,59	5.040,80	5.040,80
32.	ŠIMUNDŽA & COMPANY d.o.o.	03.01.2015 br. 14. Stpn-106/2014	11.649,96	11.530,81	3.494,99
33.	GEORAD d.o.o.	16.12.2014 br. 4. Stpn-54/2014	2.894,07	2.751,27	1.157,63
34.	ŠOLTA HOTELI 2007 d.o.o.	17.03.2015 br. 4. Stpn-20/2014	262.458,60	243.519,07	80.304,00
35.	KK SPLIT d.d.	16.02.2015 br. 14. Stpn-126/2014	247.060,21	209.628,75	86.230,03
36.	FENIX d.o.o.	23.09.13 br. Stpn- 50/2013-17	2.548,21	2.461,98	1.274,10
37.	VETERINARSKA AMBULANTA PHAROS d.o.o.	07.11.13 br. 14. Stpn-77/2013	48.874,91	46.626,60	46.626,60

38.	STAKLO-ALUMINIJ d.o.o.	07.11.13 br. 14. Stpn-60/2013	7.431,21	7.090,84	7.431,21
39.	EURODOM d.o.o.	02.12.13. br. 14. Stpn-87/2013	6.238,65	5.900,30	4.367,05
40.	CARSTEN DEMUTH NEKRETNINE d.o.o.	10.12.13 br. 7. Stpn-56/2013	214.677,35	212.847,42	144.019,59
41.	FONTANA HOTEL APARTMANI d.o.o.	16.12.13 br. 12. Stpn-54/2013	9.860,47	9.105,27	9.860,47
42.	BRAMONT d.o.o.	30.10.13 br. 14. Stpn-78/2013	228.051,70	220.849,90	136.831,02
43.	METRONET TELEKOMUNIKACIJ E d.d.	29.03.2014 br.40. Stpn-357/2013	7.092,96	6.968,24	5.319,72
44.	MARKOTA d.o.o.	08.01.2015 br. 6. Stpn 139/2014-38	124,36	123,99	124,36
45.	PODŠPILJE, poljoprivredna zadruga	27.03.2015 br. 14. Stpn-55/2014	45.743,00	39.986,46	24.347,15
46.	MEGRAM d.o.o.	10.04.2015 br. 4. Stpn-37/2014	160.681,61	155.403,50	155.403,50
47.	ASTOR GRADNJA d.o.o.	04.05.2015 br. 14. Stpn-17/2014	21.859,77	21.530,15	10.859,88
48.	SVIRČE, poljoprivredna zadruga	14.05.2015 br. 14. Stpn-154/2014	46.619,73	44.953,43	26.321,47
49.	INTER GOJAN d.o.o.	21.05.2015 br. Stpn-45/15	3.357,33	2.625,92	2.671,78
50.	KIRNJA d.o.o. (restoran BOTA)	29.05.2015 br. 7. Stpn-89/2013	25.411,61	24.601,42	11.213,96
51.	OBRT DAJAKOVIĆ	15.06.2015 br. 14. Stpn-41/2014	29.349,70	26.089,15	14.674,85

52.	KAŠTELANKA D.O.O.	17.06.2015 br. 4. Stpn-131/2014	116.545,78	114.256,11	34.963,73
53.	SPLITSKA PLOVIDBA d.d.	27.03.2015 br. 12. Stpn-134/2013	1.614,33	1.572,22	645,73
54.	MONTER-SPLIT d.d.	27.08.2014 br. 12. Stpn-63/2013	849,35	839,35	849,35
55.	PEKO d.o.o.	07.07.2015 br. 12. Stpn-140/2014	2.762,88	2.720,15	0,00
56.	ŠUCO, Turističko- ugostiteljski obrt	24.08.2015 br. 14. Stpn-55/2015	27.579,51	22.989,65	27.579,51
57.	STARA BAKRA d.o.o.	05.06.2015 br. 11. Stpn-115/2014	3.232,71	3.159,12	0,00
58.	TIM TRADE RELJIĆ d.o.o.	18.06.2015 br. 11. Stpn-147/2014	3.630,56	3.493,34	3.630,56
59.	SUNČANI HVAR d.d	03.07.2015 br. 12. Stpn-4/2015	317.126,26	310.117,03	130.021,77
60.	IMOTA d.d.	17.02.2015 br. 5. Stpn-79/2014	75.498,22	74.016,93	22.649,47
61.	GRAFOPLAST d.o.o.	24.08.2015 br. 14. Stpn-30/2015	17.154,22	14.682,74	10.532,82
62.	NIRS d.o.o.	03.10.2015 br. 12. Stpn-51/2015	31.807,44	30.888,05	19.084,46
63.	TRGO-VERITAS d.o.o.	12.10.2015 br. 14. Stpn-50/2015	3.883,63	3.639,50	1.165,09
64.	DEZI d.o.o.	12.10.2015 br. 14. Stpn-66/2015	6.977,53	5.084,32	2.093,27
65.	KLESARSKA RADIONICA DRAŽEN JAKŠIĆ d.o.o.	08.10.2015 br. 11. Stpn-94/2014	65.388,92	60.958,33	64.105,54
66.	MGA NEKRETNINE d.o.o.	03.11.2015 br. 6- Stpn. 68/2015-13	25.060,60	24.562,93	10.024,24

67.	TEHNOGIPS d.o.o.	05.11.2015 br. 7 Stpn-26/15-11	1.829,42	1.681,20	731,77
68.	M. & F. GRADITELJSTVO d.o.o.	16.11.2015 br. 11. Stpn-47/2015	22.198,24	14.862,43	11.431,36
69.	VEN-MARINA, obrt	03.11.2015 br. 12. Stpn-69/2015	701,09	683,31	449,53
UKUPNO			4.127.182,56	3.906.894,11	2.024.385,15

Izvor: Izrada autorice

Tempo namirivanja vjerovnika je prilično usporen predstečajnom nagodbom, ne teče prema dospelosti potraživanja, ponekad rezultira nemogućnošću plaćanja dužnika prema sklopljenoj nagodbi, u krajnjem slučaju sa stečajem. Pojedina poduzeća su još uvijek “oglušena“ u podmirivanju svojih financijskih obveza proizašlih iz sklopljene predstečajne nagodbe. Kako će se HEP ODS kao vjerovnik uhvatiti u koštac sa time i što će se dogoditi s poduzećima koja ne izvršavaju podmirenje dugovanja, koliko će ih uspjeti uspostaviti stanje likvidnosti i podmiriti u potpunosti dugovanja, ostaje nam za vidjeti. Dospjelost je trenutak od kojeg je vjerovnik ovlašten zahtijevati ispunjenje tražbine, odnosno dan kada kredit, rata kredita, zajam ili kakva druga obveza dopijeva i treba biti plaćena.⁴⁰

U slučaju da dužnik ne ispunjava svoje obveze iz sklopljene nagodbe, vjerovnik ima dvije opcije: *pokušati naplatiti preostali iznos iz sklopljene nagodbe (s obzirom da sklopljena nagodba ima učinak ovršne isprave u odnosu na vjerovnike čije su tražbine utvrđene) ili nad vjerovnikom pokrenuti stečaj ukoliko za to postoje uvjeti.*

U slučaju pokretanja stečaja, vjerovnik koji je namiren u iznosu iz predstečajne nagodbe, ne može svoju tražbinu prijaviti u stečajni postupak s obzirom da se on smatra u cijelosti namirenim. Vjerovnik koji je djelomično namiren po nagodbi, prijavljuje u stečajni postupak ukupnu tražbinu iz nagodbe umanjenu za iznos namiren po nagodbi, a vjerovnik koji niti

⁴⁰ Jasna vizija za modernu državu, Financijsko poslovanje i predstečajna nagodba - Financijsko poslovanje i predstečajna nagodba, Tumačenje Zakona o financijskom poslovanju i prestečajnoj nagodbi (Narodne novine broj 108/12, 144/12, 81/13, 112/13), Ministarstvo financija, Porezna uprava Zagreb, 21.01.2014. Raspoloživo na http://www.porezna-uprava.hr/HR_publikacije/Lists/mislenje33/Display.aspx?id=18999. Pristupljeno 23.08.2016.

djelomično nije namiren u smislu predstečajne nagodbe u stečaj prijavljuje tražbinu u iznosu iz sklopljene predstečajne nagodbe. Predstečajna nagodba je ovršna isprava na temelju koje vjerovnik može pokrenuti ovršne postupke radi naplate svoje tražbine.⁴¹

U slučaju negativnog ishoda postupka predstečajne nagodbe, po službenoj dužnosti pokrenuti će se stečajni postupak, a koji će biti usmjeren isključivo ka konačnoj i potpunoj likvidaciji i prestanku postojanja dužnika, odnosno brisanju iz odgovarajućeg registra.

⁴¹ „Predstečajna nagodba – pitanja iz prakse“, Poslovni dnevnik, u suradnji s projektom Porezna klinika. Raspoloživo: http://www.poslovni.hr/media/article_upload/files/10/100fc5d00f8b8d8438c8742908b32c54_1.pdf. Pristupljeno 24.08.2016.

Tablica br. 6. Kupci HEP ODS-a koji su otvorili predstečajne nagodbe 2013., 2014. i 2015. godine

							u kn	
Kupci gospodarstva koji imaju pravomoćna Sudska rješenja po PSN do 31.12.2015.							Kupci gospodarstva koji imaju otvoren PSN na dan 31.12.2015. koji još traju	
Razred duga	Br. kup.	Otpis duga po rješenju	Saldo duga u REPROGRAMU na dan 31.12.2015	Vlasnički udio - konverzija u kapital / Stjecanje imovine	Naplaćeno	UKUPAN IZNOS IZ PSN po pravomoćnom Sudskom rješenju	Br. kup.	Ukupni saldo po grupi konta 12097
> 100.000	59	12.021.963	18.579.807	10.471.189	779.077	41.852.036	34	42.105.726
20.000-100.000	105	2.106.580	2.685.555	0	239.996	5.032.131	73	3.458.020
0-20.000	345	515.849	1.080.000	0	149.540	1.745.390	272	1.332.607
UKUPNO	509	14.644.392	22.345.362	10.471.189	1.168.613	48.629.556	379	46.896.354
UKUPNO						48.629.556		46.896.354

Izvor: Prikaz autorice prema praćenju predstečajnih nagodbi, HEP ODS, 31.12. 2015

Iz tablica praćenja predstečajnih nagodbi u posljednje 3 godine po razinama duga možemo vidjeti da je najveći broj kupaca, točnije njih 345 u najmanjem razredu dugovanja, do 20.000 kuna, pri čemu iznos otpisanog duga iznosi 515.849,00 kuna, s ukupnim dugovanjem na dan 31.12.015. od 1.332.607 kuna. Kupcima najvišeg razreda duga preko 100 000 kuna po rješenju predstečajne nagodbe je otpisano čak 12.021.963 kn, konverzirano je u kapital stjecanjem imovine 10.471.89 kune, da bi saldo dugovanja na kraju 2015., iznosio 42.105.726 kn.

Tablica br. 7. Naplaćeno po reprogramu na dan 30.09.2015.

Kupci gospodarstva koji imaju pravomoćna Sudska rješenja po PSN do 31.12.2015							NAPLAĆENO PO REPROGRAMU NA DAN 30.09.2015	
Razred duga	Br. kup.	Otpis duga po rješenju	Saldo duga u REPROGRAMU na dan 31.12.2015	Vlasnički udio - konverzija u kapital / Stjecanje imovine	Naplaćeno	UKUPAN IZNOS IZ PSN po pravomoćnom Sudskom rješenju	PLAĆENO PO REPROGRAMU	Saldo duga po reprogramu na dan 31.12.2015
> 100.000	59	12.021.963	18.579.807	10.471.189	779.077	41.852.036		
20.000-100.000	105	2.106.580	2.685.555	0	239.996	5.032.131		
0-20.000	345	515.849	1.080.000	0	149.540	1.745.390		
UKUPNO	509	14.644.392	22.345.362	10.471.189	1.168.613	48.629.556	5.130.667,55	17.214.694,61
UKUPNO						48.629.556		22.345.362

Izvor: Prikaz autorice prema analizi predstečajnih nagodbi, HEP ODS, 2015.

Ukupna naplaćena potraživanja prema reprogramu na dan 30.9.2015. iznose 5.130.667.55 kn.

4.13. Računovodstveni učinci predstečajne nagodbe

Poslovni događaji i poslovne transakcije koje su u vezi s računovodstvenim učinkom predstečajne nagodbe priznaju se i mjere, odnosno vrednuju u skladu s računovodstvenim propisima. U slučaju kada u poreznom razdoblju u kojem je sklopljena predstečajna nagodba dužnik utvrdi dobit temeljem provedenog postupka u skladu s prethodno navedenom odredbom, tako nastala dobit se ne može isplatiti, već se mora iskoristiti za povećanje temeljnog kapitala i rezervi kapitala. Dužnik koji je po toj osnovi povećao rezerve obvezan ih je zadržati do isteka roka za ispunjenje svih obveza koje proizlaze iz odobrene predstečajne nagodbe.

Vrijednosna usklađenja po osnovi ispravka vrijednosti tražbina utvrđuju se kao porezno priznati rashod u iznosu otpisa tražbina prema nagodbi odobrenoj u skladu sa Zakonom.⁴²

⁴² Dika M., Postupak sklapanja predstečajne nagodbe, Visoki trgovački sud Republike Hrvatske, Rspoloživo na: <http://domagoj-sajter.from.hr/>. Pristupljeno 24.08.2016.

5.ZAKLJUČAK

U Republici Hrvatskoj u 2012. godini uveden je novi Zakon o financijskom restrukturiranju i predstečajnoj nagodbi koji je izazvao burne reakcije šireg broja ljudi. Cilj uvođenja Zakona je bio uvesti postupak koji će biti alternativa neučinkovitom stečajnom postupku, a kojim bi se dužniku koji je nelikvidan i insolventan omogućilo financijsko i operativno restrukturiranje.

Rano je donositi generalne zaključke, pravi rezultati Zakona biti će vidljivi tek nakon nekoliko godina. Ali, uzimajući u obzir da je Zakon izglasan krajem 2012. godine i trajanje postupka kroz koje poduzeće prolazi, dolazi se do zaključka da poduzeća koja su prošla postupak predstečajne nagodbe posluju jednu, u najboljem slučaju dvije godine. Pri izradi planova poduzeća su si u prvim godinama poslovanja dala “počeka” u smislu ispunjavanja obaveza, tako da su veće izdatke ostavile za kasnija razdoblja, kako bi se u prvim godinama djelovanja konsolidiralo poslovanje i unaprijeđenjem procesa omogućilo ispunjenje svih obveza izglasanih u predstečajnoj nagodbi.

Veoma je teško u ovoj fazi donijeti zaključak da je uvođenje Zakona polučilo pozitivne učinke koji se nastoje prikazati, a posebno naglašavajući broj radnih mjesta koji je „spašen“ uvođenjem ovoga Zakona. Postavlja se pitanje da je kojim slučajem, navedeni broj poduzeća završio likvidacijom u stečaju, bi li se dio, ako ne i svi radnici, kroz određeni period zaposlio u konkurentnom poduzeću ili nekom novoosnovanom poduzeću. Poduzećima koja posluju na zdravim temeljima, koja su se svojim poslovanjem na otvorenom tržištu izborila za svoju poziciju, koja im omogućuje da mogu uredno servisirati svoje obveze, nisu potrebna uvođenja novih zakonskih rješenja u vidu zakona kojima bi im se dala „druga prilika“. Zakonom je pod krinkom „spašavanja“ radnih mjesta omogućeno nasilno opraštanje dugova poduzeća koja nisu ispoštovala obećanja prema vjerovnicima, a da pri tome ne sprječava upravu, koja je i prouzrokovala poteškoće u poslovanju, da zadrži svoje pozicije.

Problem je poduzeća u Republici Hrvatskoj, a pogotovo onih koja se nađu u stečajnom postupku, što im je struktura bilance rigidna. Veliki dio imovine zauzimaju nekretnine i postrojenja, koja su teško utržiiva i koja u većini slučajeva čine jednu cjelinu.

Parcijalnim prodavanjem imovine, teško se nalaze kupci koji će ponuditi stvarnu vrijednost imovina, a pritom se odvajanjem od cjeline onemogućuje preoblikovanje poduzeća jer mu se oduzimaju osnovna sredstva za rad i takvo poduzeće je osuđeno na likvidaciju bez mogućnosti restrukturiranja. Zbog nerazvijenosti financijskog tržišta, kao glavni oblik zaduživanja, prisutno je financiranje putem kratkoročnih i dugoročnih kredita kod banaka. Banke kao vjerovnici igraju veliku ulogu u „životnom ciklusu“ poduzeća i u stečajnom se postupku u većini slučajeva pojavljuju kao glavni faktor.

Kao glavni cilj kod procesa restrukturiranja u stečaju, nikada ne smije biti zadržavanje radnih mjesta. Očuvanje radnih mjesta može biti jedan od ciljeva restrukturiranja u stečaju, ali nikako ne primarni. Opstanak i sanacija zbog očuvanja socijalnog mira može dovesti samo u još veće gubitke i u još teži položaj jer gubitkom povjerenja na čemu se temelji ekonomski sustav, a koje je uvođenjem zakonskih rješenja i opraštanjem dugova značajno narušeno, dugoročno može dovesti do toga da će biti ugrožen veći broj radnih mjesta i prava mnogih socijalnih kategorija.

Već sada se većina poduzetnika češe iz uha nakon završenog procesa predstečajne nagodbe i provedenih otpisa i reprograma financijskih obveza jer nedostaje sredstava (kapitala i novih kredita) za daljnje nesmetano funkcioniranje i održavanje na životu.

Ovdje ne mislimo na investicije i daljnji razvoj jer do te faze tek treba doći, a i planovi u tom dijelu su jednostavno neprobavljivi i ne mogu se kontrolirati jer ne odaju stvarnu mogućnost poduzeća da se dalje razvija.

Osim nedostatka tradicije dobrovoljnog pokretanja (pred)stečajnog postupka, uzrok tomu leži prije svega u činjenici da upuštanje u postupak predstečajne nagodbe u Hrvatskoj može imati niz negativnih posljedica za dužnika; priopćenjem javnosti da postoji “opasnost od stečaja” redovito će se izazvati posljedice kao što su pad vrijednosti dionica društva, nemogućnost dobivanja kredita i slično. Također, sam postupak nosi sa sobom niz ograničavajućih posljedica. Tako je dužnik tijekom postupka pod stalnim nadzorom te je dužan osigurati potrebnu dokumentaciju koja je u određenim segmentima izrazito složena.

Izvori financiranja su za većinu poduzeća koja završe proces predstečajnih nagodbi zatvoreni, zbog politike upravljanja rizicima koje vladaju u poslovnim bankama. Vrijeme će pokazati hoće li tvrtke biti spašene od stečajeva koji su se htjeli izbjeći. Slamku spasa će neki sretniji možda pronaći u Hrvatskoj banci za obnovu i razvitak, koja je pokrenula inicijativu za osnivanje fonda od milijardu kuna za njihovo daljnje financiranje. U fond bi banka uplatila 100 milijuna kuna, a ostatak privatni investitori i međunarodne razvojne institucije.

HBOR-ova inicijativa financiranja te prebacivanje procesa predstečajnih nagodbi u Stečajni zakon sve više liči na pospremanje ormara, a nikako na ozdravljenje gospodarstva jer kapital i smisljena i ozbiljna restrukturiranja i dalje nedostaju u procesu predstečajnih nagodbi.

Ključno pitanje jest kako će se i u kojem omjeru među sudionicima pothvata spašavanja podijeliti gubitak te kojim će se pravnim instrumentom provesti sanacija dužnika. Osim stečajnog plana kao klasične poluge stečajnog prava, proteklih godina diljem Europske unije došlo je do alternativnih pristupa rješavanju poslovnih poteškoća gospodarskih subjekata čije je zajedničko obilježje motiviranje uprave dužnika pravodobno pokrenuti postupak sanacije. U tu svrhu često je izvan krutih okvira stečajnog prava u užem smislu riječi stvoren postupak koji prethodi otvaranju stečajnog postupka te se provodi s bitno smanjenom ulogom suda.

Naime, manjinski vjerovnici prisilno sudjeluju u postupku predstečajne nagodbe ako većina vjerovnika propisana ZFPPN-om tako odluči. Uz to, vjerovnici s manjim tražbinama često su i manji gospodarski subjekti kojima je nužan redovit dotok novca. Stoga će većina manjinskih vjerovnika pristati na znatno smanjenje svoje tražbine, dok će većinski vjerovnici u nekim slučajevima stjecanjem udjela u društvu-dužniku putem debt/equity swapa ostvariti višestruku korist. S obzirom na to upitno je do koje mjere i u kojim je slučajevima dopušteno ograničiti prava manjinskih vjerovnika. Odgovor pri tome leži u procjeni stvarne vrijednosti tražbina. Naime, predstečajna nagodba jednako kao i stečajni postupak isključivo predstavljaju pravno uređenje situacije ostvarenog rizika društva koje je zapalo u znatne financijske poteškoće. Primjereno tomu, rizik vjerovnika ekvivalentan je riziku članova društva.

Unatrag 3 godine puno je kritika i negativnih komentara na novouvedeni institut predstečajnih nagodbi. Po našem običaju, dominira demagogija, nepoznavanje sustava i izostanak

samokritike i procjene vlastite odgovornosti. Konkretnije: poslije nagodbe ostaje ista upravljačka i vlasnička struktura – u pravilu je to točno ali su za takovo stanje odgovorni sami vjerovnici – nitko ih ne spriječava (dapače, Zakon im to omogućava) da dio potraživanja pretvore u kapital i preuzmu upravljanje dužnikom; no, to zahtijeva aktivniji pristup i izostanak emocija te fokus na poslovanje. Nagodbe su prevare vjerovnika – ako je to točno, postoje sudovi (poznati po (ne)efikasnosti), ali to nije problem samog instituta predstečajne nagodbe; postavlja se i pitanje za dobar dio vjerovnika zašto su godinama radili s „prevarantima“. Činjenica je da se značajan broj nagodbi pokreće prekasno i da neke nemaju smisla ukoliko je nastavak poslovanja upitan; no i u tim slučajevima alternativa je stečaj koji u našoj korporativnoj povijesti ima katastrofalne učinke.

Problem kojeg se malo tko dotiče je nesrazmjerna uloga poslovnih banaka – koje kroz institut založnih vjerovnika (manje sporno) i sudužništava (veći problem) zaista mogu nadglasati ostale vjerovnike i „onemogućiti“ njihov utjecaj na postupak.

Sigurno je da određena rješenja u Zakonu treba mijenjati i prilagoditi. No, najmjerodavniji za prijedloge tih rješenja su ljudi iz businessa, a ne državni činovnici ili uvrijeđeni pravnički lobby. Preporuka za business sektor je da su nagodbe, čak i u sadašnjem regulatornom obliku, dobro i moguće rješenje, ali da treba voditi računa o nekoliko preduvjeta važnih za uspješnu provedbu: održivost poslovanja i djelatnosti dužnika, dostatan obrtni kapital za poslovanje tijekom procesa nagodbe, stvarna provedba restrukturiranja, u što kraćem roku. Bez navedenog, bilo kakovi model predstečajne nagodbe teško može biti održiv na duži rok.

SAŽETAK

Ključne riječi: predstečajna nagodba, vjerovnici, HEP ODS,

Postupak predstečajne nagodbe zauzima ključnu ulogu u restrukturiranju posrnulih poduzeća u Hrvatskoj. U ovom istraživanju glavna tema je predstečajna nagodba i njen utjecaj na poduzeća u kriza i na hrvatsko gospodarstvo. Cilj istraživanja bio je pokazati da je predstečajna nagodba uspješan alat za rješavanje problema kao što su insolventnost i nelikvidnost.

Financijska kriza koja je uzela maha u 2007. i 2008. godini ostavila je znatan trag i u hrvatskom gospodarstvu: u razdoblju od svega četiri godine broj poslovnih subjekata koji nisu u stanju ispunjavati svoje novčane obaveze narastao je za 29 %¹, dok su nepodmirene obveze za plaćanje krajem svibnja 2014. godine iznosile 32,5 milijardi kuna. Ne uspiju li poslovni subjekti kod kojih su nastupile financijske teškoće ukloniti razlog(e) nelikvidnosti, pokretanje stečajnog postupka postat će gotovo neizbježno. Međutim, ni financijske poteškoće ni pokretanje samog stečajnog postupka ne mora u svakom slučaju nužno značiti i likvidaciju stečajnog dužnika, već može biti i poticaj za njegovu sanaciju. Reorganizacija se može provoditi prije ili nakon što je pokrenut stečajni postupak.

Temeljna pretpostavka odnosi se na dokazivanje pozitivnog učinka predstečaja za društvo i za cijelu hrvatsku ekonomiju, kao što rezultati mogu potvrdi. Ipak, javnost je stvorila opravdano negativnu sliku o procesu predstečajne nagodbe zbog određenih nedostataka, a budućnost provedbe zakona je još uvijek neizvjesna.

SUMMARY

Keywords: pre-bankruptcy settlement, the creditors, HEP ODS.

The Croatian pre-insolvency procedure has a key role in the restructuring of corporations. In this study the main topic is pre-bankruptcy settlement and its impact on the companies in crisis and on the Croatian economy. The goal of the research was to show that the pre-bankruptcy settlement is a succesful tool for solving problems like insolvency.

The financial crisis that arose in 2007 and 2008 had a major influence on the Croatian economy: within a period of 4 years the number of business enterprises which were not able to meet their financial obligations grew by 29%, while the amount of unmet financial obligations at the end of May 2014 exceeded 32.5 bilion HRK. If the businesses in financial distress are not able to overcome the reasons for bankruptcy, filing becomes inevitable. However, neither financial issues nor the initiation of bankruptcy proceedings inevitably lead to the liquidation of the debtor. Reorganization can be conducted either before or after the bankruptcy proceedings have been initiated.

The underlying assumption is related to prove the positive effect of the pre-bankruptcy settlement to the company and the whole Croatian economy, as the results can confirme . Yet the public has created justified negative image about the process because of certain deficiencies, and the future implementation of process is uncertain.

LITERATURA:

1. Abramović, A. (2014): Upravnosudski aspekti primjene Zakona o financijskom poslovanju i predstečajnoj nagodbi, Zbornik pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci, Vol. 35., br. 1, str. 311-322.
2. Barišić, D., Benc, R., Kontrec, D., Redžić, A. (2012.): Novo ovršno pravo i predstečajni postupak, Zagreb.
3. Čuveljak, J. (2013): Stečajni zakon s komentarom i sudskom praksom i Zakon o financijskom poslovanju i predstečajnoj nagodbi s komentarima, Zgombić & Partneri, Zagreb.
4. Dika M., (2013): Postupak sklapanja predstečajne nagodbe - Nadležnost, pokretanje, sudionici, provedba postupka, učinci, stavljanje izvan snage, Visoki trgovački sud Republike Hrvatske, Zagreb.
5. Grbić S., Bodul D., Vuković A. (2013.): O položaju nagodbenog vijeća u postupcima predstečajne nagodbe iz perspektive čl. 6 europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, Zbornik pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci, Vol. 34, Br. 1, str. 471.
6. HEP, Operator distribucijskog sustava, (2013): Uputa za postupanje u postupcima predstečajnih nagodbi, Zagreb.
7. Hrvatska gospodarska komora, (2013): Hrvatsko gospodarstvo 2012. godine, Zagreb.
8. Hrvatski sabor, (2015): Informacija o provođenju postupka predstečajnih nagodbi temeljem zakona o financijskom poslovanju u razdoblju 1.10.2012.-31.12.2014., Zagreb.
9. Hrvatska elektroprivreda (2015): Godišnje izvješće, Zagreb.
10. Jozipović Š., Jukić A., (2015.): Preoblikovanje tražbina vjerovnika u udjele dužniku – usporednopravna obilježja i ustavnopravna pitanja zaštite prava manjinskih vjerovnika u postupku predstečajne nagodbe, Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu, Vol. 65, Br. 3-4, str. 505-535
11. Računovodstvo i financije, (2012): br. 12, Zagreb.

12. Zakon o financijskom poslovanju i predstečajnoj nagodbi, Narodne Novine 108/12, 144/12, 81/13, 112/13, 71/15, 78/15.

IZVORI S INTERNETA:

1. “Predstečajna nagodba – pitanja iz prakse“, Poslovni dnevnik, u suradnji s projektom Porezna klinika,
http://www.poslovni.hr/media/article_upload/files/10/100fc5d00f8b8d8438c8742908b32c54_1.pdf. Pristupljeno 24.08.2016.
2. Uzelac A., Je li uređenje predstečajnog postupka bilo sukladno s Ustavom? Post festum analiza više neriješenih procesnih i ustavnih problema.
<http://www.alanuzelac.from.hr>
3. Fina, Objave za javnost, Pregled zbirnih podataka iz sustava predstečajnih nagodbi,
<http://www.fina.hr/Default.aspx?art=11902>, Pristupljeno 23.09.2016.
4. Sajter D., (2014): O stečaju i nagodbama sa stajališta ekonomista, osobne stranice,
<http://domagoj-sajter.from.hr/>. Pristupljeno 24.08.2016.
5. Skup domovinski rat i njegovi odrazi na razvoj hrvatskog istoka, Zašto je Slavonija jedna od najnerazvijenijih regija u EU?,
<http://www.glas-slavonije.hr/286985/1/Zasto-je-Slavonija-jedna-od-najnerazvijenijih-regija-u-EU>. Pristupljeno 23.09.2016.
6. Jasna vizija za modernu državu, Financijsko poslovanje i predstečajna nagodba - Financijsko poslovanje i predstečajna nagodba, Tumačenje Zakona o financijskom poslovanju i predstečajnoj nagodbi (NN broj 108/12, 144/12, 81/13, 112/13), Zagreb, 21.01.2014, Ministarstvo financija, Porezna uprava. http://www.porezna-uprava.hr/HR_publikacije/Lists/mislenje33/Display.aspx?id=18999. Pristupljeno 24.08.2016.

POPIS TABLICA:

- Tablica 1. Zbirni pregled predmeta prema iznosu prijavljenih obveza
- Tablica 2. Zbirni pregled predmeta za koje je prihvaćen plan financijskog restrukturiranja ili sklopljena nagodba
- Tablica 3. Zbirni pregled broja predmeta za koje je sklopljena nagodba na trgovačkim sudovima za razdoblje od 1.10.2012. do 23.9.2016
- Tablica 4. Zbirni pregled broja predmeta prema području djelatnosti do 23.9.2016. g.
- Tablica 5. Sklopljene predstečajne nagodbe po društvima (donesena pravomoćna rješenja pred Trgovačkim sudom u razdoblju 01.01.2013 - 31.12.2015. godine)
- Tablica 6. Kupci HEP ODS-a koji su otvorili predstečajne nagodbe 2013., 2014. i 2015. godine
- Tablica 7. Naplaćeno po reprogramu na dan 30.09.2015.

POPIS SLIKA:

- Slika 1. Organizacijska struktura HEP O.D.S. d.o.o.